

SAMLENOTAT

15. september 2022

Indhold

<i>Forslag til forhandlingsoplæg på erhvervsministerens område</i>	<i>2</i>
Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om en ramme for foranstaltninger til styrkelse af det europæiske økosystem for halvledere (mikrochipforordningen) (KOM (2022) 46)	2
Forslag til forordning om beskyttelsen af EU og dens medlemsstater mod økonomisk tvang fra tredjelande ("anti-coercion" instrument), COM(2021) 775 final.	23
Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2005/29 og 2011/83/EU for så vidt angår styrkelse af forbrugernes rolle i den grønne omstilling gennem bedre beskyttelse mod urimelig praksis og bedre oplysning. KOM (2022) 143 endelig.....	37
Forslag til forordning om beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/1753 og Rådets afgørelse (EU) 2019/1754, KOM (2022) 174 final.	59

Forslag til forhandlingsoplæg på erhvervsministerens område

Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om en ramme for foranstaltninger til styrkelse af det europæiske økosystem for halvledere (mikrochipforordningen) (KOM (2022) 46)

30.august 2022

Notatet er en opdateret version af grund- og nærhedsnotat af den 24. marts 2022. Ændringer er markeret med streg i venstre margin.

johamb

1. Resumé

Kommissionen fremsatte den 8. februar 2022 et forslag til en forordning for mikrochips, der har til formål at øge modstandsdygtigheden af Europas økosystem for halvledere og øge dets globale markedsandel. Forordningen består af tre "søjler". Den første søjle omhandler oprettelsen af "Mikrochips til Europa-initiativet", der skal styrke EU's teknologiske og innovative kapacitet. Den anden søjle etablerer en ramme, der skal tiltrække investeringer og øge produktionskapaciteten i EU. Den tredje søjle indebærer en koordineringsmekanisme til fælles overvågning og kriseberedskab.

Regeringen hilser forslaget om en forordning for mikrochips velkommen og støtter ambitionen om at styrke det europæiske økosystem for halvledere. Regeringen ser positivt på fælles indsætter på EU-plan, der kan bidrage til europæiske og danske virksomheder og offentlige institutioners stabile adgang til mikrochips. Udvikling af nye innovative og energivenlige mikrochips samt adgang hertil spiller desuden en afgørende rolle i den digitale og grønne omstilling.

Regeringen støtter en bredspektret tilgang, hvor fokus er på at løfte hele økosystemet gennem gode rammevilkår, der fremmer innovation og konkurrencedygtige løsninger. Tilgangen bør bygge på Europas styrker og tage højde for europæiske virksomheders behov, herunder adgang til et åbent og velfungerende globalt marked for halvledere. I forlængelse heraf bør øget internationalt samarbejde og et mere diversificeret globalt udbud stå centralt.

Sagen forelægges til forhandlingsoplæg.

2. Baggrund

Kommissionen fremsatte den 8. februar 2022 et forslag til en forordning for mikrochips "Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om en ramme for foranstaltninger til styrkelse af det europæiske økosystem for halvledere (mikrochipforordningen)" (KOM (2022) 46). Formålet med den foreslåede forordning er at øge modstandsdygtigheden

af Europas økosystem for halvledere og øge dets globale markedsandel. Forslaget blev modtaget i dansk sprogversion den 25. februar 2022.

Forslaget indgår i en pakke af initiativer (Chips Act-pakken), der har til formål at styrke EU's forsyningsikkerhed, robusthed og teknologiske lederskab inden for halvledere. Pakken består af fire initiativer, der udover forslaget til forordningen tæller meddelelsen *"En lovpakke om europæiske mikrochips"* (KOM (2022) 45), henstillingen *"En fælles EU-værktøjskasse til afhjælpning af manglen på halvledere og en EU-mekanisme til overvågning af økosystemet for halvledere"* (C (2022) 782) samt forslag til ændring af forordningen om fællesforetagenderne under Horisont Europa *"Ændring af forordning (EU) 2021/2085 om oprettelse af fællesforetagenderne under Horisont Europa for så vidt angår fællesforetagendet for mikrochips"* (KOM (2022) 47).

Chips Act-pakken kommer som opfølgning på kommissionsformand Ursula von der Leyens årlige tale om Unionens tilstand i september 2021, hvor hun annoncerede, at Kommissionen ville lancere en retsakt for halvledere.

Pakken ses i lyset af, at Kommissionen i forslaget om Rådsafgørelse til etablering af 2030-programmet for "Vejen mod det digitale årti" (KOM (2021) 574) har foreslået en målsætning om, at produktion af avancerede og bæredygtige halvledere i EU skal udgøre mindst 20 procent af værdien af den globale produktion i 2030. Endvidere kan det fremhæves, at Kommissionen d. 19. juli 2021 annoncerede en industrial alliance for halvledere, der har til formål at kortlægge og afhjælpe flaskehalse, behov og afhængigheder i hele industrien inden for halvledere.

3. Formål og indhold

Forordningens overordnede formål er at øge modstandsdygtigheden af Europas økosystem for halvledere og øge dets globale markedsandel. Forordningen opstiller en ramme til styrkelse af det europæiske økosystem for halvledere, der består af tre "søjler". Den første søjle omhandler oprettelsen af "Mikrochips til Europa"-initiativet, der skal styrke EU's teknologiske og innovative kapacitet. Den anden søjle etablerer en ramme, der skal tiltrække investeringer og øge produktionskapaciteten i EU. Den tredje søjle indebærer en koordineringsmekanisme, der skal sikre fælles overvågning og kriseberedskab.

Forslaget følges af tre bilag, der indeholder henholdsvis en teknisk beskrivelse af "Mikrochips til Europa"-initiativet (I), målbare indikatorer til overvågning af initiativets gennemførelse (II) samt en beskrivelse af synergien mellem initiativet og øvrige EU-programmer (III).

Med henvisning til et presserende behov for at handle har Kommissionen ikke udarbejdet en konsekvensanalyse. Kommissionen vil dog senest tre måneder efter forslaget fremsættelse offentliggøre et arbejdsdokument, der indeholder en analyse og understøttende dokumentation. Arbejdsdokumentet (SWD (2022) 147) blev offentliggjort d. 11. maj 2022.

Finansiering af forslaget

”Mikrochips til Europa”-initiativet, der hører under forslaget første søjle, involverer finansiering fra EU-budgettet. Initiativet vil ikke have en særskilt finansieringsramme, men vil blive støttet af midler fra Horisont Europa-programmet og programmet for et digitalt Europa, der skal udvides med et nyt specifikt mål nr. 6. Forslagets finansielle konsekvenser for EU-budgettet vil blive dækket af de disponible ressourcer i den flerårige finansielle ramme for 2021-2027.

EU-budgettet vil støtte ”Mikrochips til Europa”-initiativet med op til i alt 3,3 mia. EUR, herunder 1,65 mia. EUR via Horisont Europa-programmet og 1,65 mia. EUR via programmet for et digitalt Europa. Af dette samlede beløb vil 2,875 mia. EUR blive anvendt gennem fællesforetagendet for mikrochips, 125 mio. EUR gennem InvestEU (suppleret med yderligere 125 mio. EUR fra InvestEU selv) og 300 mio. EUR gennem Det Europæiske Innovationsråd. Dette kommer oven i det budget, der allerede er afsat til aktiviteter inden for mikroelektronik under den nuværende flerårige finansielle ramme, hvilket giver et samlet beløb på næsten 5 mia. EUR.

For så vidt angår Horisont Europa-programmet, vil de 1,65 mia. EUR fordeles således: 900 mio. EUR inden for klynge 4, 150 mio. EUR inden for klynge 3, 300 mio. EUR inden for klynge 5 og 300 mio. EUR inden for rammerne af Det Europæiske Innovationsråd. Derudover foreslår Kommissionen at reducere Horisont Europa-programmets budget med 400 mio. EUR for at øge de beløb, der er til rådighed for programmet for et digitalt Europa. For at kompensere for denne reduktion på 400 mio. EUR har Kommissionen til hensigt at stille forslag om, at der til fordel for Horisont Europa-programmet stilles yderligere 400 mio. EUR i forpligtelsesbevillinger (i løbende priser) til rådighed i perioden 2023-2027 ved at genanvende annullerede forpligtelsesbevillinger under Horisont Europa.

For så vidt angår programmet for et digitalt Europa, omfatter det nye 6. mål fire af ”Mikrochips til Europa”-initiativets målsætninger (a til d) og skal gennemføres af fællesforetagendet for mikrochips. De i alt op til 1,65 mia. EUR til det nye mål fordeles: 600 mio. EUR omfordelt fra de eksisterende mål i programmet for et digitalt Europa, en reduktion på 400 mio. EUR i Connecting Europe-faciliteten (CEF), herunder 150 mio. EUR fra CEF's digitale område og 250 mio. EUR fra CEF's transportdel, en

reduktion på 400 mio. EUR i klynge 4 i programmet for et digitalt Europa og 250 mio. EUR fra den uudnyttede margen under udgiftsområde 1 til finansiering af initiativet under programmet for et digitalt Europa.

Kommissionen foreslår at gennemføre reduktionerne i finansieringsrammerne for CEF og Horisont Europa inden for den tilladte afvigelse på 15 %, jf. punkt 18 i den interinstitutionelle aftale af 16. december 2020 mellem Europa-Parlamentet, Rådet og Europa-Kommissionen.

Kapitel I: Anvendelsesområde og definitioner (artikel 1-2)

Med forordningen foreslås en ramme for styrkelse af halvledersektoren på EU-plan, navnlig ved hjælp af følgende foranstaltninger:

- a) oprettelse af ”Mikrochips til Europa”-initiativet (Kapitel II).
- b) fastsættelse af kriterier for anerkendelse af og støtte til henholdsvis integrerede og åbne produktionsanlæg, der er første af sin slags i EU og som styrker forsyningssikkerheden i EU (Kapitel III).
- c) oprettelse af en koordineringsmekanisme mellem medlemsstaterne og Kommissionen til overvågning af forsyningen af halvledere og kriseredsbarket i tilfælde af mangel på halvledere (Kapitel IV).

Dertil fastsættes de definitioner, der anvendes i forordningen, heriblandt definitionen af halvledere, mikrochips, pilotlinjer, ’first-of-a-kind’ anlæg, kritiske sektorer og kriserelevante produkter.

Kapitel II: Mikrochips til Europa-initiativet (artikel 3-9)

Mikrochips til Europa-initiativet oprettes for en periode svarende til varigheden af den flerårige finansielle ramme for 2021-2027. Det overordnede mål med initiativet er at støtte teknologisk kapacitetsopbygning og innovation i hele EU. Initiativet skal skabe synergi med EU-programmer, jf. bilag III, og har følgende operationelle mål, der også udgør initiativets fem komponenter:

- a) Omfattende opbygning af kapacitet til avanceret design af integrerede halvlederteknologier.
- b) Forbedring af eksisterende og udvikling af nye avancerede pilotlinjer, hvorved der skal forstås eksperimentelle projekter eller tiltag frem mod kommerciel anvendelse.
- c) Opbygning af avanceret teknologisk og ingeniørmæssig kapacitet til at fremskynde innovativ udvikling af kvantechips.
- d) Oprettelse af et netværk af kompetencecentre i hele EU.
- e) Iværksættelse af aktiviteter, der kan lette adgangen til finansiering, gennem en facilitet inden for rammerne af InvestEU og Det Europæiske Innovationsråd ("mikrochipfonden")

Europæiske infrastrukturkonsortier for mikrochips (ECIC)

Med henblik på støtteberettigede aktiviteter og andre relaterede opgaver kan der oprettes europæiske infrastrukturkonsortier for mikrochips ("ECIC-konsortium"). Et ECIC-konsortium skal have status som juridisk person, have et eller flere vedtægtsmæssige hjemsteder, som skal være beliggende på en eller flere medlemsstaters område, bestå af mindst tre retlige enheder fra mindst tre medlemsstater og drives som et offentligt-privat konsortium med deltagelse af medlemsstaterne og private retlige enheder. Forordningen fastsætter endvidere rammerne for, hvordan der ansøges til Kommissionen om etablering af et ECIC-konsortium, hvordan Kommissionen vurderer en ansøgning samt hvordan der træffes afgørelse om, hvorvidt en ansøgning kan imødekommes.

Et europæisk netværk af kompetencecentre inden for halvledere

Med henblik på gennemførelse af initiativets fjerde komponent (d), kan der oprettes et europæisk netværk af kompetencecentre inden for halvledere. Netværket kan udføre alle eller nogle af følgende aktiviteter:

- a) sikring af adgang til designløsninger og pilotlinjer jf. initiativets første og anden komponent (a og b)
- b) oplysningsarbejde og tilvejebringelse af den nødvendige knowhow, ekspertise og de nødvendige færdigheder for interessenter.
- c) oplysningsarbejde og sikring af adgang til ekspertise, knowhow og tjenester, herunder parathed for så vidt angår systemdesign, nye og eksisterende pilotlinjer og støtteforanstaltninger.
- d) fremme af overførslen af ekspertise og knowhow mellem medlemsstater og regioner.
- e) udvikling og forvaltning af specifikke uddannelsesmæssige tiltag vedrørende halvlederteknologier.

Medlemsstaterne udpeger mulige kompetencecentre i overensstemmelse med deres nationale procedurer. Kommissionen fastsætter ved hjælp af gennemførelsesretsakter proceduren for oprettelse af kompetencecentre.

Gennemførelse af Mikrochips til Europa-initiativet

Gennemførelsen af initiativets første til fjerde komponent (a-d) kan overdrages til fællesforetagendet for mikrochips jf. forslaget til ændring af forordningen om fællesforetagenderne under Horisont Europa (KOM (2022) 47). Kommissionen kan gennem delegerede retsakter ændre bilag I (de tekniske beskrivelser af de fastsatte initiativer) og II (de målbare indikatorer og bestemmelserne om oprettelse af en overvågnings- og evalueringsramme til supplerings af forordningen).

Kapitel III: Forsyningssikkerhed (artikel 10-14)

Forordningen definerer to typer af produktionsanlæg til design og fremstilling af halvledere, henholdsvis integrerede og åbne, der ikke er set tidligere i EU og som bidrager til forsyningssikkerheden på det indre

marked. Formålet med definitionerne er blandt andet at skabe en ramme for hvilke produktionsanlæg, der kan modtage statsstøtte.

Begge typer af produktionsanlæg skal opfylde følgende kriterier:

- a) det kan betragtes som et 'first-of-a-kind' anlæg, hvorved der skal forstås anlæg, der ikke i væsentlig grad allerede findes i EU i dag.
- b) dets oprettelse og drift har en klar positiv indvirkning på EU's værdikæde for halvledere med hensyn til at sikre forsynings sikkerheden og øge den kvalificerede arbejdsstyrke.
- c) det garanterer, at anlægget ikke er underlagt tredjelandes ekstraterritoriale anvendelse af offentlige forpligtelser på en måde, der kan underminere dets evne til at opfylde forpligtelserne vedrørende prioriterede ordrer, og det forpligter sig til at underrette Kommissionen, når en sådan forpligtelse opstår.
- d) det forpligter sig til at investere i næste generation af mikrochips.

Forskellen mellem de to anlæg består i, at et åbent produktionsanlæg tilbyder produktionskapacitet til virksomheder, der ikke er forretningsmæssigt forbundne med anlægget. Således tages der for åbne produktionsanlæg under punkt b navnlig hensyn til, i hvilket omfang anlægget tilbyder produktionskapacitet til virksomheder, der ikke er knyttet til anlægget.

Med henblik på investeringer i den næste generation af mikrochips skal henholdsvis integrerede og åbne produktionsanlæg have prioriteret adgang til pilotlinjer under Mikrochips til Europa-initiativet. En sådan prioriteret adgang skal ikke påvirke andre virksomheders adgang til pilotlinjerne.

Ansøgning og anerkendelse

Enhver virksomhed kan indgive en ansøgning til Kommissionen om anerkendelse af ansøgerens planlagte anlæg som integreret eller åbent produktionsanlæg. I samråd med Det Europæiske Halvlederråd ("halvlederrådet") vurderer Kommissionen ansøgningen baseret på følgende:

- a) opfyldelse af de fastsatte kriterier for anlæggene.
- b) en forretningsplan, der evaluerer projektets finansielle levedygtighed, herunder oplysninger om eventuel planlagt offentlig støtte.
- c) dokumenterede erfaring med at etablere og drive lignende anlæg.
- d) passende dokumentation for, at den eller de medlemsstater, hvor ansøgeren har til hensigt at etablere anlægget, er klar til at lette etableringen af et sådant anlæg.

Kommissionen vil anerkende et anlæg som et integreret eller åbent produktionsanlæg, hvis det opfylder kriterierne. Kommissionen kan

ophæve sin afgørelse, hvis anerkendelsen var baseret på ukorrekte oplysninger, eller hvis anlægget ikke længere opfylder kriterierne.

Offentlighedens interesse og offentlig støtte

Integrerede og åbne produktionsanlæg anses for at bidrage til forsyningssikkerheden for halvledere i EU og derfor for at være i offentlighedens interesse. For at opnå forsyningssikkerhed i EU kan medlemsstaterne med forbehold for traktatens artikel 107 og 108 anvende støtteordninger og yde administrativ støtte til integrerede og åbne produktionsanlæg.

Nationale hasteprocedurer for udstedelse af tilladelser

Medlemsstaterne skal sikre, at administrative ansøgninger vedrørende planlægning, opførelse og drift af integrerede og åbne produktionsanlæg behandles effektivt og rettidigt. Integrerede og åbne produktionsanlæg tillægges status af højest mulig national betydning, hvis en sådan status findes i national lovgivning. For hvert integreret og åbent produktionsanlæg skal den berørte medlemsstat udpege en myndighed, der er ansvarlig for at lette og koordinere administrative ansøgninger vedrørende planlægning, opførelse og drift.

Kapitel IV: Overvågning og kriserespons (artikel 15-22)

Afsnit I: Overvågning

Medlemsstaterne skal regelmæssigt overvåge værdikæden for halvledere og forelægge relevante resultater for halvlederrådet. Medlemsstaterne skal opfordre de vigtigste brugere af halvledere og andre relevante interessenter til at fremlægge oplysninger om betydelige udsving i efterspørgslen og kendte forstyrrelser i deres forsyningskæde. De nationale kompetente myndigheder kan anmode om oplysninger fra repræsentative virksomhedsorganisationer eller individuelle virksomheder i forsyningskæden for halvledere, hvis det er nødvendigt og forholdsmæssigt. Der vil lægges særlig vægt på at minimere den administrative omkostning for SMV'er og på prioritering af digitale løsninger. Alle indhentede oplysninger behandles i overensstemmelse med fortrolighedsbestemmelserne.

Hvis en medlemsstat får kendskab til en potentiel halvlederkrise, opdager betydelige udsving i efterspørgslen eller har oplysninger om enhver anden risikofaktor eller hændelse, skal den straks advare Kommissionen. Hvis Kommissionen får et lignende kendskab, skal den uden unødigt ophold:

- a) indkalde til et ekstraordinært møde i halvlederrådet for at koordinere følgende aktioner:
 1. en vurdering af, om aktivering af krisefasen, er berettiget.
 2. en drøftelse af, om det kan være hensigtsmæssigt, nødvendigt og forholdsmæssigt for medlemsstaterne i fællesskab at indkøbe halvledere, mellemprodukter eller

råmaterialer, der er berørt eller i fare for at blive berørt af en potentiel halvlederkrise ("koordinerede indkøb").

- b) indlede høringer af eller samarbejde med relevante tredjelande med henblik på at finde samarbejds løsninger i overensstemmelse med internationale forpligtelser.

De nationale kompetente myndigheder skal føre en liste over virksomheder i forsyningskæden for halvledere på deres nationale territorium. De skal meddele Kommissionen denne liste og senere opdateringer heraf. Kommissionen kan efter høring af halvlederrådet udstede retningslinjer for yderligere at præcisere, hvilke oplysninger der skal indsamles, og fastlægge de tekniske specifikationer herfor.

EU-risikovurdering og tidlige advarselsindikatorer

Efter høring af halvlederrådet vurderer Kommissionen risici, der kan skabe forstyrrelser af forsyningen af halvledere eller påvirke den negativt, og identificerer såkaldte tidlige advarselsindikatorer, der kan revideres efter behov. Medlemsstaterne skal overvåge de tidlige advarselsindikatorer.

Centrale markedsaktører

Medlemsstaterne skal, efter samråd med halvlederrådet, overvåge tilgængeligheden af de tjenester eller varer, som centrale markedsaktører leverer. Medlemsstater skal identificere centrale markedsaktører i forsyningskæden for halvledere på deres nationale territorier ud fra følgende elementer:

- a) antallet af andre EU-virksomheder, der er afhængige af den tjeneste eller vare, der leveres af aktøren.
- b) aktørens andel af EU-markedet eller den globale markedsandel på markedet for sådanne tjenester eller varer.
- c) aktørens betydning for opretholdelsen af et tilstrækkeligt udbud af en tjeneste eller vare i EU under hensyntagen til tilgængeligheden af alternativer.
- d) den indvirkning, som en forstyrrelse af leveringen af den tjeneste eller vare, der leveres af aktøren, kan have på EU's forsyningskæde for halvledere og på markeder, der er afhængige heraf.

Afsnit 2: Krisefase for forsyningen af halvledere

En halvlederkrise anses for at opstå, når alvorlige forstyrrelser af forsyningen fører til betydelige mangler, som:

- a) medfører betydelige forsinkelser eller betydelige negative virkninger for en eller flere vigtige økonomiske sektorer i EU, eller
- b) forhindrer levering, reparation og vedligeholdelse af vigtige produkter, der anvendes i kritiske sektorer.

Hvis der, efter Kommissionens vurdering, foreligger konkret, alvorlig og pålidelig dokumentation for en halvlederkrise, kan Kommissionen aktivere

krisefasen ved hjælp af gennemførelsesretsakter. Aktiveringens varighed fastsættes i gennemførelsesretsakten, og inden udløbet af denne periode, vurderer Kommissionen efter samråd med halvlederrådet, om aktiveringen af krisefasen bør forlænges. Under krisefasen kan Kommissionen efter anmodning fra en medlemsstat eller på eget initiativ indkalde til ekstraordinære møder i halvlederrådet. Medlemsstaterne arbejder tæt sammen med Kommissionen og koordinerer alle nationale foranstaltninger i halvlederrådet. Ved udløbet af en kriseperiode, finder de foranstaltninger, der er truffet, ikke længere anvendelse.

Nødværktøjskasse

Hvis krisefasen aktiveres, og hvis det er hensigtsmæssigt for at håndtere halvlederkrise, skal Kommissionen iværksætte indsamling af oplysninger. Dertil kan Kommissionen træffe foranstaltninger om prioriterede ordrer og/eller fælles indkøb, hvilket efter samråd med halvlederrådet kan begrænses til visse kritiske sektorer, hvis funktion er forstyrret eller truet af forstyrrelser som følge af halvlederkrise. Endvidere kan halvlederrådet foretage en vurdering af eventuel indførelse af beskyttelsesforanstaltninger i forhold til eksport, jf. forordning (EF) 2015/479, samt vurdere og rådgive om yderligere hensigtsmæssige og effektive nødforanstaltninger.

Anvendelsen af foranstaltningerne skal være forholdsmæssig og begrænset til, hvad der er nødvendigt. Anvendelsen skal endvidere undgå at pålægge SMV'er uforholdsmæssigt store administrative omkostninger. Kommissionen underretter regelmæssigt Europa-Parlamentet og Rådet om alle foranstaltninger, der træffes, og redegør for grundene til sine beslutninger. Kommissionen kan efter samråd med halvlederrådet udstede yderligere retningslinjer for gennemførelsen og anvendelsen af hasteforanstaltninger.

Indsamling af oplysninger

Kommissionen kan anmode repræsentative virksomhedsorganisationer eller om nødvendigt individuelle virksomheder, der er aktive i forsyningskæden for halvledere, om oplysninger, der er nødvendige for at vurdere halvlederkrise og identificere potentielle afbødende foranstaltninger. Disse enheder er forpligtet til at afgive de ønskede oplysninger.

Hvis en virksomhed afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger eller undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist, pålægges den en bøde. Hvis en virksomhed, der er etableret i EU, anmodes om oplysninger af et tredjeland, skal virksomheden underrette Kommissionen herom.

Prioriterede ordrer

Hvis det er nødvendigt og forholdsmæssigt for at sikre alle eller visse kritiske sektors fortsatte funktion, kan Kommissionen forpligte integrerede og åbne produktionsanlæg til at acceptere og prioritere ordrer på kriserelevante produkter. Denne forpligtelse kan også pålægges andre halvledervirksomheder, der har accepteret muligheden for at blive omfattet af forpligtelsen som led i modtagelse af offentlig støtte. Forpligtelsen har forrang frem for enhver leveringsforpligtelse i henhold til privat eller offentlig ret.

Når en halvledervirksomhed, der er etableret i EU, er forpligtet af en prioriteret ordre fra et tredjeland, underretter den Kommissionen herom. Hvis denne forpligtelse i væsentlig grad indvirker på visse kritiske sektors funktion, kan Kommissionen pålægge denne virksomhed at acceptere og prioritere ordrer på kriserelevante produkter.

De berørte virksomheder er forpligtede til at acceptere og give fortrinsret til prioriterede ordrer. Virksomheden kan anmode Kommissionen om at revidere den prioriterede ordre, hvis virksomheden ikke er i stand til at udføre den prioriterede ordre. Hvis en virksomhed forpligtes til at acceptere og prioritere en prioriteret ordre, er den ikke ansvarlig for eventuelle brud på kontraktlige forpligtelser, hvis disse er nødvendige for at opfylde den prioriterede ordre.

Fælles indkøb

Kommissionen kan efter anmodning fra to eller flere medlemsstater fungere som indkøbscentral på vegne af disse medlemsstater i forbindelse med offentlige indkøb af kriserelevante produkter til visse kritiske sektorer. Kommissionen vurderer i samråd med halvlederrådet anmodningen og skal udarbejde et forslag til en rammeaftale, der skal undertegnes af de deltagende medlemsstater.

Kommissionen forestår indkøbsprocedurerne og indgår de deraf følgende aftaler med de økonomiske aktører på vegne af de deltagende medlemsstater. Kommissionen opfordrer de deltagende medlemsstater til at udpege repræsentanter, der deltager i forberedelsen af indkøbsprocedurerne. Ansvar for fordelingen og anvendelsen af indkøbte produkter ligger fortsat hos de deltagende medlemsstater.

Kapitel V: Forvaltning (artikel 23-26)

Afsnit I: Det europæiske halvlederråd

Forordningen nedsætter Det Europæiske Halvlederråd (halvlederrådet) bestående af repræsentanter for medlemsstaterne og med Kommissionen som formand.

Halvlederrådet vil yde rådgivning om initiativet til repræsentantskabet for de offentlige myndigheder i fællesforetagendet for mikrochips (søjle 1),

yde rådgivning og bistand til Kommissionen med henblik på at udveksle oplysninger om driften af integrerede og åbne produktionsanlæg (søjle 2), drøfte og forberede identifikationen af specifikke kritiske sektorer og teknologier, behandle spørgsmål vedrørende overvågning og kriserespons (søjle 3), yde støtte til en sammenhængende anvendelse af den foreslåede forordning og lette samarbejdet mellem medlemsstaterne

Halvlederrådet støtter Kommissionen i det internationale samarbejde. Det koordinerer og udveksler også oplysninger med relevante kriseberedskabsstrukturer, der er oprettet i henhold til EU-retten. Halvlederrådet mødes i forskellige sammensætninger og afholder særskilte møder for sine opgaver inden for rammerne af søjle 1 og for sine opgaver inden for rammerne af søjle 2 og 3. Kommissionen kan nedsætte stående eller midlertidige undergrupper under halvlederrådet og indbyde organisationer, der repræsenterer halvledersektorens og andre interessenters interesser, til disse undergrupper som observatører.

Afsnit 2: Nationale kompetente myndigheder

Hver medlemsstat udpeger en eller flere nationale kompetente myndigheder med henblik på at sikre anvendelsen og gennemførelsen af forordningen. Hver medlemsstat skal udpege et nationalt centralt kontaktpunkt. Medlemsstaterne skal sikre, at de nationale kompetente myndigheder udøver deres beføjelser upartisk, gennemsigtigt og rettidigt, og at de tildeles beføjelser og tilstrækkelige tekniske, finansielle og menneskelige ressourcer til at udføre deres opgaver.

Kapitel VI: Fortrolighed og sanktioner (artikel 27-31)

Behandling af fortrolige oplysninger

Kommissionen og de nationale kompetente myndigheder må ikke videregive oplysninger, der er modtaget eller udvekslet i henhold forordningen, og som er omfattet af tavshedspligt. De skal respektere fortroligheden af oplysninger, der indhentes under udførelsen af deres opgaver og aktiviteter. Denne forpligtelse gælder for alle repræsentanter for medlemsstaterne, observatører, eksperter og andre deltagere i møder i halvlederrådet. Kommissionen og medlemsstaterne kan om nødvendigt udveksle fortrolige oplysninger med kompetente myndigheder i tredjelande, hvis en tilstrækkelig grad af fortrolighed er garanteret.

Sanktioner og bøder

Kommissionen kan ved afgørelse, hvis det skønnes nødvendigt og forholdsmæssigt

- a) pålægge bøder, hvis en virksomhedsorganisation eller en virksomhed forsætligt eller groft uagtsomt giver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på en anmodning eller undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist

- b) pålægge bøder, hvis en virksomhed forsætligt eller groft uagtsomt ikke opfylder forpligtelsen til at underrette Kommissionen om en forpligtelse over for tredjeland
- c) pålægge tvangsbøder, hvis en virksomhed forsætligt eller groft uagtsomt ikke opfylder en forpligtelse til at prioritere produktionen af kriserelevante produkter

Bøder, der pålægges i tilfælde a og b, må ikke overstige 300 000 EUR. Tvangsbøder, der pålægges i tilfælde c, må ikke overstige 1,5 procent af den gennemsnitlige daglige omsætning i det foregående regnskabsår. Den Europæiske Unions Domstol har fuld prøvelsesret med hensyn til klager, og kan ophæve, nedsætte eller forhøje den pålagte bøde eller tvangsbøde. Forordningen fastsætter forældelsesfrister og rammerne herfor for pålæg af bøder, tvangsbøder og tvangsfuldbyrdelser, samt retten til kontradiktion i forbindelse med pålæggelse af bøder eller tvangsbøder.

Kapitel VII: Delegation af beføjelser og udvalgsprocedure (artikel 32-33)

Forordningen indeholder regler og betingelser for udøvelsen af delegerede beføjelser og gennemførelsesbeføjelser. Forordningen giver Kommissionen beføjelse til, hvor det er relevant, at vedtage gennemførelsesretsakter for at give mulighed for at præcisere procedurerne og sikre ensartet anvendelse af forordningen og delegerede retsakter med henblik på at ændre bilag I (de deri fastsatte aktiviteter på en måde, der er i overensstemmelse med initiativets mål) og bilag II (de målbare indikatorer og bestemmelserne om oprettelse af en overvågnings- og evalueringsramme til supplerung af denne forordning). Kommissionen bistås af et udvalg (halvlederudvalget) jf. forordning (EU) nr. 182/2011.

Kapitel VIII: Afsluttende bestemmelser (artikel 34-36)

Forordningen indeholder ændringer i forordning (EU) 2021/694 om programmet for et digitalt Europa. Ændringen indebærer tilføjelsen af et sjette mål for programmet vedrørende halvledere og ændring af fordelingen af beløbene under programmet. Forordningen indeholder en forpligtelse for Kommissionen til at udarbejde regelmæssige rapporter til Europa-Parlamentet og Rådet med henblik på evaluering og revision af forordningen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

I Europa-Parlamentet er industri-, forsknings- og energiudvalget (ITRE) det ledende udvalg på mikrochipforordningen. Dan Nica (Rumænien, S&D) udnævnt som ordfører på sagen for ITRE. Derudover vil retsudvalget (JURI) samt indre markeds- og forbrugerbeskyttelsesudvalget (IMCO) være associerede udvalg med delt kompetence på visse dele af forslaget. Budgetudvalget (BUDG) vil også bidrage.

Den 22. marts 2022 diskuterede ITRE forslaget til mikrochipforordningen med kommissær for det indre marked Thierry Breton og den 31. marts 2022 med ledende næstformand og kommissær for konkurrence Margrethe Vestager.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen vurderer, at målene med forslaget ikke kan opfyldes, hvis medlemsstaterne handler hver for sig, eftersom problemerne er af grænseoverskridende karakter og ikke er begrænset til én medlemsstat eller en undergruppe af medlemsstater.

Kommissionen vurderer, at en omfattende reaktion på halvlederkrisen kræver en hurtig og koordineret fælles indsats fra en række forskellige interessenter i samarbejde med medlemsstaterne. I betragtning af kompleksiteten af økosystemet for halvledere er konsekvenserne af Unionens strukturelle afhængighed og forsyningsknaphed desuden så vidtrækkende, at foranstaltninger på EU-plan bedst kan løse disse problemer. Det er afgørende med en indsats på EU-plan for at skabe stordriftsfordele, bred udbredelse og den kritiske masse, der er nødvendig for at opbygge banebrydende kapacitet og dermed begrænse (eller helt undgå) en fragmenteret indsats i EU, statsstøttekapløb og suboptimale nationale løsninger.

Regeringen er enig med Kommissionen i, at foranstaltninger på området bør ske på EU-niveau, da en fælles indsats er nødvendig for dels at håndtere halvlederkriser, der måtte ramme EU, og dels at adressere EU's strukturelle udfordringer inden for halvlederområdet. Derfor vurderer regeringen på det foreliggende grundlag, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Der findes på nuværende tidspunkt ikke en specifik juridisk ramme for mikrochips eller halvledere hverken på europæisk eller nationalt plan.

Der er dog dansk lovgivning, der regulerer dele af området, herunder lov om beskyttelse af halvlederprodukters udformning, der fastsætter reglerne for intellektuelle ejendomsrettigheder inden for halvlederprodukter. Dertil kan det nævnes, at halvledere indgår på listen over kritiske teknologier og dual-use produkter i lov om screening af visse udenlandske direkte investeringer m.v. i Danmark.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Kommissionen har fremsat forslag til en forordning, der ikke skal implementeres og indarbejdes i national lovgivning, men vil gælde umiddelbart i medlemslandene. Forslaget vurderes ikke at have konsekvenser for førnævnt lovgivning, herunder lov om beskyttelse af halvlederprodukters udformning og lov om screening af visse udenlandske

direkte investeringer m.v. i Danmark. Forslaget forventes derfor ikke at få lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

Det forventes, at forslaget vil medføre statsfinansielle konsekvenser, idet udpegning eller etablering af den kompetente nationale myndighed, der er ansvarlig for at leve op til forpligtelserne i forordningen, vil kræve ressourcer. Det er særligt forpligtelserne relateret til regelmæssig overvågning af værdikæden for halvledere, der forventes at være udgiftsdrivende, heriblandt løbende overvågning og anmeldelse af betydelige udsving samt føring af liste over virksomheder i forsyningskæden. Opfyldelsen af forpligtelserne kan bygge på eksisterende strukturer, men vil kræve tilstrækkelig teknologisk ekspertise og ressourcer, idet det fremgår af forslaget, at medlemsstaterne skal sikre, at de nationale kompetente myndigheder tildeles beføjelser og tilstrækkelige tekniske, finansielle og menneskelige ressourcer. Derudover vil det kræve ressourcer i forhold til etableringen af det europæiske halvlederråd samt udvalget for halvledere, hvor hvert medlemsland skal udpege repræsentanter. Der vil ligeledes opstå en forøgelse af ressourceforbruget hos den eller de myndigheder, der udpeges til kompetente myndigheder, idet forordningen medfører en øget sagsmængde eller en udvidet opgaveportefølje, herunder i forhold til den kontinuerlige evaluering af forordningen, der er indbygget i forslaget.

Omfanget af de statsfinansielle konsekvenser skal undersøges nærmere, idet udgangspunktet er, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom. Såfremt det viser sig, at det ikke er muligt at holde udgifterne inden for eksisterende bevillinger, vil håndteringen af udgifterne skulle afklares særskilt.

Såfremt Kommissionens forslag vedtages i sin nuværende form, skønnes statsfinansielle merudgifter via det danske bidrag til EU-budgettet. De statsfinansielle konsekvenser som følge af forslaget lægger op til anvendelse af margen i EU-budgettet for 250 mio. EUR i perioden 2023-2027 samt til hensigt om at stille forslag om genanvendelse af de annullerede forpligtelsesbevillinger under Horisont Europa-programmer for 400 mio. EUR. Danmark finansierer ca. 2 pct. af EU's budget. Forslaget har dermed statsfinansielle konsekvenser gennem EU's budget på ca. 116 mio. kr.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes at kunne få positive samfundsøkonomiske konsekvenser på både lang sigt og i forbindelse med eventuelle akutte mangler på halvledere af mere kortsigtet varighed. For så vidt angår det

længere sigte kan opbygningen af EU's teknologiske og innovative kapaciteter inden for halvledere og mikrochips bidrage til øget produktivitet, konkurrenceevne og skabelsen af arbejdspladser. I forhold til eventuelle halvlederkriser kan det komme samfundet og særligt funktionen af kritiske sektorer til gavn, hvis der etableres en effektiv koordineringsmekanisme og nødværktøjskasse, der kan bidrage til at afhjælpe mangel på halvledere.

Samtidig indebærer forslaget en omprioritering af midler, der var øremærket andre indsatser, herunder indsatser vedrørende kunstig intelligens, databehandling, energi og mobilitet samt øvrige centrale digitale teknologier inden for henholdsvis programmet for et digitalt Europa og forskningsprogrammet Horisont Europa. Opprioriteringen af halvlederområdet sker således på bekostning af indsatser på andre vigtige områder. Derudover indebærer ambitionen om opbygning af produktionsfaciliteter i Europa en risiko for at bidrage til et globalt statsstøttekapløb og potentielt handelspolitiske modforanstaltninger fra tredjelande, såfremt rammerne for produktionsfaciliteterne i EU ikke i tilstrækkelig grad tager højde herfor.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

I forhold til det længere sigte kan indsatserne rettet mod at styrke EU's teknologiske og innovative kapaciteter inden for halvlederområdet indebære nye forretningsmuligheder for danske virksomheder grundet bedre adgang til innovative og energivenlige teknologiske løsninger, infrastruktur i form af europæiske kompetencecentre samt kvalificeret arbejdskraft.

For så vidt angår koordineringsmekanisme, der skal sikre fælles overvågning og kriseberedskab, kan denne medføre positive erhvervsøkonomiske konsekvenser, dels i forhold til bedre at kunne forudse og minimere konsekvenserne af eventuelle halvlederkriser og dels hjælpe virksomheder, herunder særligt inden for kritiske sektorer, såfremt en krise indtræffer. Samtidig vil koordineringsmekanismen og særligt overvågningsforpligtelserne potentielt medføre administrative konsekvenser for danske erhvervsliv i form af krav om indrapportering om blandt andet forsyningskapacitet og eventuelle forstyrrelser i forsyningskæder inden for halvledere.

Efter nærmere vurdering af de administrative konsekvenser er det den foreløbige vurdering, at forslaget som fremsat vil medføre administrative konsekvenser for erhvervslivet for under 4. mio. kroner årligt. Dette skal særligt ses i lyset af, at relativt få danske virksomheder indgår i forsyningskæden for halvledere og derfor ville kunne blive påtvunget at indrapportere produktionskapacitet mv. samt blive identificeret som centrale markedsaktører, hvis aktiviteter ville skulle overvåges. Dertil

indgår, at den løbende overvågning i ikke-krisetider, der er gældende for både udbydere og efterspørgere af halvledere, forventes at være begrænset til informationer, som virksomhederne allerede har til rådighed.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

En vedtagelse af forslaget forventes generelt at kunne bidrage til et mere modstandsdygtigt europæisk økosystem for halvledere og mikrochips til gavn for borgere, forbrugere og samfundet som helhed.

8. Høring

Forslaget til forordning har været sendt i høring i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål med frist for bemærkninger den 11. marts 2022. Der er indkommet høringssvar fra Dansk Industri og Dansk Metal.

Dansk Industri

DI støtter helt overordnet EU-Kommissionens strategi vedr. mikrochips. Det er vigtigt med en kortsigtet indsats, som henstillingen er et udtryk for, men samtidig er den mere langsigtede indsats i form af meddelelsen og selve forordningen ligeledes vigtig. I forhold til meddelelsen, der italesætter selve strategien, støtter DI indsatsen, herunder de 5 overordnede indsatser: 1) EU skal styrke sin førerposition inden for forskning og teknologi, 2) EU skal opbygge kapacitet i forhold til at innovere, udforme, fremstille og emballere avancerede og energieffektive chips, 3) EU skal øge produktionskapaciteten inden 2030, 4) afhjælpe mangel på akutte færdigheder, samt 5) udvikle et globalt kendskab til globale forsyningskæder.

DI fremhæver, at mens de 4 første punkter helt naturligt er de mest iøjnefaldende, da de kræver massive investeringer og stor kompetenceopbygning vil DI gerne understrege vigtigheden af den sidste indsats. Det er afgørende, at EU arbejder for at skaffe bedst mulig adgang til det globale marked for mikrochips, da det stadig er her langt hovedparten af produktionen vil ske. Det er navnlig vigtigt, når der samtidig nævnes begreber som eksportkontrol mv. i henstillingen til medlemsstaterne, som helt åbenbart vil kunne modarbejde indsatsen i dette punkt.

DI forventer at danske virksomheders fokus vil primært være på punkter som ikke direkte handler om produktionskapaciteten dvs. punkt 3. Det er primært her inden for danske virksomheder vil kunne spille en rolle. I forhold til selve forordningen har DI ikke konkrete input, idet man støtter ambitionen.

Dansk Metal

Dansk Metal ser positivt på, at EU-Kommissionen har taget initiativ til en strategisk plan for at imødegå den kritiske mangel af mikrochips i EU. En kritisk mangel, som også bemærkes blandt Dansk Metals medlemmer og som sætter sine tydelige spor i dansk industriproduktion.

Dansk Metal støtter Kommissionens forslag, fordi de nuværende udfordringer med forsyningskæderne kræver en strategisk planlægning for at imødegå manglen på avancerede chips i EU både nu og her, men i særdeleshed også i fremtiden, hvor de globale forsyningskæder forventes under fortsat pres.

Dansk Metal henstiller på samme tid til, at den danske regering udarbejder en strategi for, hvordan Danmark i fremtiden kan bidrage til værdikæden af mikrochipproduktion og den fortsatte digitalisering af det danske samfund. Dermed sikrer vi dansk produktion af vital teknologi til både industri, IT, tele, kvanteteknologi, cybersikkerhed mv. såvel andre afledte sektorer som forsvarsindustrien. En dansk strategi for mikrochipproduktion bør sikre, at vi fastholder og udvikler de produktionsfaciliteter vi allerede har i dag bl.a. på DTU Nanolab. Dermed kan vi også sikre danske højteknologiske arbejdspladser fremover.

9. Generelle forventninger til andre landes holdning

På konkurrenceevnerådsmødet den 9. juni 2022 fremlagde det franske formandskab en fremskridtsrapport for forslaget, hvori en række emner blev fremhævet, heriblandt tilgangen til europæiske infrastrukturkonsortier for mikrochips (ECIC), definitionen af 'first-of-a-kind' produktionsanlæg, medlemsstaternes rolle i udpegningen af integrerede og åbne produktionsanlæg, lige konkurrencevilkår og undgåelse af statsstøttekapløb samt Kommissionens kompetencer under en krise. Det tjekkiske formandskab anser forslaget som en prioriteret sag og har derfor fremlagt en ambitiøs tidsplan, hvor der arbejdes hen mod en generel indstilling i slutningen af 2022.

Flere medlemslande har fortsat parlamentarisk forbehold, men der tegner sig en relativ bred skepsis over for finansieringen af forslaget, herunder særligt i forhold til anvendelsen af mærgen i EU-budgettet samt genanvendelsen af de annullerede forpligtelsesbevillinger under Horisont Europa-programmet. Derudover ønsker en række lande større fokus på støtte til allerede eksisterende mikrochipteknologier, mens andre i højere grad betoner vigtigheden af innovation og nye teknologier. Endelig er der flere lande, der generelt ser behov for større involvering af medlemslandene i beslutningsprocesserne, herunder særligt i forbindelse med aktivering og håndteringen af en mikrochipkrise.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser forslaget om en forordning for mikrochips velkommen og støtter ambitionen om at styrke det europæiske økosystem for halvledere. Regeringen ser positivt på fælles indsatser på EU-plan, der kan bidrage til europæiske og danske virksomheders og offentlige institutioners stabile adgang til mikrochips. I lyset af den nuværende mangel på mikrochips samt øget risiko for stormagtsrivalisering er dette vigtigt med henblik på at sikre konkurrencedygtighed, velfærd og samfundskritiske funktioner. Udvikling af nye innovative og energivenlige mikrochips samt adgang hertil spiller desuden en afgørende rolle i den digitale og grønne omstilling.

Regeringen støtter en bredspektret tilgang, hvor fokus er på at løfte hele økosystemet gennem gode rammevilkår, der fremmer innovation og konkurrencedygtige løsninger, hvor omkostningerne står mål med gevinsterne. Tilgangen bør bygge på Europas styrker og tage højde for europæiske virksomheders behov, herunder adgang til et åbent og velfungerende globalt marked for halvledere. I forlængelse heraf bør øget internationalt samarbejde om at sikre et mere diversificeret globalt udbud stå centralt.

Overordnet finder regeringen, at der er behov for større klarhed over, hvilke beføjelser Kommissionen gives, herunder hvordan disse udmøntes. Dertil ser regeringen behov for en klarlægning og afgrænsning af centrale elementer og at forslaget generelt bør kendetegnes ved proportionalitet. Regeringen ser blandt andet gerne, at kritiske sektorer defineres mere entydigt på baggrund af objektive kriterier og afgrænses til sektorer, der virkelig er kritiske for samfundets funktion.

Regeringen finder det vigtigt, at forslaget bør finansieres via omprioritering, således der ikke pålægges yderligere nationale omkostninger i form af øgede EU-bidrag.

Regeringen hilser ”Mikrochips til Europa”-initiativet og dets fem målsætninger velkommen, herunder fokuset på udvikling af designkapaciteter og pilotlinjer samt særligt kvantechips. Regeringen finder generelt, at der bør følges en teknologineutral tilgang. Regeringen hilser det velkommen, at initiativet med undtagelse af mikrochipfonden implementeres gennem det fællesforetagende for mikrochips, og ser i forlængelse heraf positivt på, at mikrochipfonden målrettes SMV’er.

Regeringen finder, at man i forhold til et europæisk netværk af kompetencecentre i videst muligt omfang bør indtænke eksisterende strukturer med henblik på at opnå synergier og undgå overlap. I den forbindelse mener regeringen ikke, at der bør være krav om, at der etableres kompetencecentre i alle medlemsstater.

Regeringen forholder sig generelt kritisk til forslaget om, at der kan oprettes europæiske infrastrukturkonsortier for mikrochips. Regeringen finder, at dette skal ske i overensstemmelse med konkurrence- og statsstøttereglerne, samt at sådanne konsortier ikke skal gives prioriteret adgang til finansiering fra EU-budgettet eller øvrige fordelagtige forhold.

Regeringen ser positivt på, at der etableres en ramme, der skal tiltrække investeringer og øge produktionskapaciteten i EU. Regeringen finder, at integrerede og åbne produktionsanlæg skal have en positiv indvirkning på EU's forsyningssikkerhed, bidrage til den grønne omstilling og forpligte sig til at investere i mikrochips i Europa. Regeringen finder, at eventuel statsstøtte til integrerede og åbne produktionsanlæg skal være underlagt strenge foranstaltninger for at sikre, at støtten er nødvendig, hensigtsmæssig og proportional, samt løfte EU's globale konkurrencedygtighed ved særligt at fokusere på etablering af faciliteter, der ikke findes i Europa i dag. Dertil skal produktionen komme alle virksomheder i EU til gode. Endvidere finder regeringen, at eventuelle regler om nationale hasteprocedurer for udstedelse af tilladelser til produktionsanlæg skal respektere eksisterende nationale regler og procedurer.

Regeringen ser generelt behov for, at overvågning af værdikæden for halvledere tilrettelægges effektivt og begrænses til væsentlige oplysninger, der er afgørende for at forudse forsyningsudfordringer. Endvidere bør den følge en evidensbaseret tilgang med klare processer og klart definerede begreber, og i videst muligt omfang anvende tilgængelige og standardiserede data, hvilket også kan bidrage til at sikre kvaliteten i overvågningen. Endvidere er det vigtigt, at overvågningen indrettes så hensigtsmæssigt som muligt for medlemslande og virksomheder, samt at indsamling af oplysninger sker i overensstemmelse med gældende regler om datadeling og beskyttelse af fortroligheden af forretningshemmeligheder, andre sensitive oplysninger og data.

Regeringen støtter grundlæggende idéen om, at der kan aktiveres en krisefase på EU-niveau med henblik på at drøfte og igangsætte relevante foranstaltninger. Regeringen finder det imidlertid vigtigt, at kriseaktivering afgrænses til alvorlige forsyningsudfordringer i kritiske sektorer samt at både kriseaktivering og anvendelse af kriseværktøjer sker på baggrund af på forhånd fastsatte kriterier, fyldestgørende dokumentation og en transparent proces, hvor medlemsstater inddrages rettidigt. Regeringen ser generelt gerne, at fokus særligt er på kritiske sektorer for så vidt angår både overvågning og kriseforanstaltninger.

Regeringen finder, at underretningsforpligtelser og kriserelaterede anmodninger om virksomhedsoplysninger følges af klare rammer, der tager højde for fortrolighedshensyn og den indsats, der kræves for at stille

oplysningerne til rådighed. Regeringen ser endvidere gerne, at medlemsstaternes rolle overvejes i indsamlingen af oplysninger, særligt i forhold til dialogen med virksomheder. Endelig finder regeringen, at eventuelle underretningspligter for virksomheder bør begrænses til væsentlige oplysninger.

Regeringen noterer sig forslaget om, at produktionsanlæg kan forpligtes til at prioritere ordrer på kriserelevante produkter for at sikre visse kritiske sektors fortsatte funktion. I lyset af hvor indgribende et instrument, der er tale om, finder regeringen, at der bør anlægges strenge betingelser for, hvornår og hvordan instrumentet anvendes, herunder at det begrænses til ordrer inden for kritiske sektorer, følges af klare procedurer og alene anvendes som sidste udvej. Regeringen støtter, at det alene er integrerede eller åbne produktionsanlæg eller virksomheder, der har accepteret forpligtelsen i forbindelse med modtagelse af statsstøtte eller som har en lignende forpligtelse over for et tredjeland, der kan pålægges forpligtelsen.

Regeringen støtter muligheden for, at en gruppe af medlemslande under en krise kan give Kommissionen mandat til at foretage fælles indkøb af kriserelevante produkter til visse kritiske sektorer. Regeringen ser i udgangspunktet gerne, at der skal være tale om en større gruppe af medlemsstater, og finder det vigtigt, at fælles indkøb ikke involverer finansiering fra EU-budgettet og ikke påvirker adgangen til produktet for udenforstående medlemslande negativt.

Regeringen noterer sig, at Kommissionen opfordrer medlemslandene til at vurdere behovet for kontrol med eksport af kriserelevante produkter samt hvorvidt betingelserne for beskyttelsesforanstaltninger med hensyn til eksport er opfyldt. Eventuelle drøftelser heraf bør tage højde for vigtigheden af et åbent og velfungerende globalt marked for halvledere for danske virksomheder, herunder i forhold til risikoen for modforanstaltninger fra tredjelands.

Regeringen finder, at sanktioner og bøder forbundet med håndhævelse af indførte kriseforanstaltninger bør være proportionale og tage højde for, hvorvidt der er tale om bevidst omgåelse af pålagte forpligtelser.

Regeringen ser behov for, at der sikres synergi og undgås overlap mellem forskellige organer, heriblandt halvlederrådet, halvlederudvalget og repræsentantskabet for myndigheder i fællesforetagendet for mikrochips.

Regeringen støtter inkluderingen af et sjette fokusområde vedrørende halvledere under programmet for et digitalt Europa, idet regeringen samtidig anerkender, at det vil få betydning for prioriteringen af de øvrige fokusområder.

Regeringen mener desuden, at der i det videre arbejde bør koordineres med ligesindede lande, herunder via EU's digitale partnerskaber, med henblik på at etablere et diversificeret og modstandsdygtigt økosystem blandt ligesindede.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Det franske formandskabs fremskridtsrapport af forslaget har været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 3. juni 2022 i forbindelse med forelæggelsen af konkurrenceevnerådsmødet den 9. juni 2022. Der blev oversendt grund- og nærhedsnotat den 24. marts 2022.

Forslag til forordning om beskyttelsen af EU og dens medlemsstater mod økonomisk tvang fra tredjelande ("anti-coercion" instrument), COM(2021) 775 final.

Notatet er en opdateret version af grund- og nærhedsnotat af den 9. februar 2022. Ændringer er markeret med streg i venstre margin.

1. Resumé

Europa-Kommissionen fremsatte den 8. december 2021 et forslag til et handelsinstrument, som skal afværge og modvirke tredjelandes økonomiske tvangsforanstaltninger over for Den Europæiske Union (EU) og dens medlemsstater ("anti-coercion"-instrument).

Formålet med forslaget er at beskytte EU og medlemsstaternes interesser ved at gøre EU i stand til at reagere på tredjelandes økonomiske tvang. Økonomisk tvang henviser til en situation, hvor et tredjeland søger at presse EU eller en medlemsstat til at træffe et bestemt politikvalg ved at anvende eller true med at anvende foranstaltninger over for EU eller en medlemsstat, der påvirker handel eller investeringer. Forslaget vil give EU mulighed for at reagere på sådan økonomisk tvang. EU's reaktion, eller blot muligheden for en reaktion, har til formål at afskrække eller få tredjelandet til at afholde sig fra at anvende økonomisk tvang.

Med forslaget vil Kommissionen få beføjelse til at træffe afgørelse om EU-modforanstaltninger mod økonomisk tvang fra tredjelande gennem vedtagelse af gennemførelsesretsakter efter undersøgelsesproceduren. Kommissionen vil derudover have mulighed for i særlige tilfælde at indføre foranstaltninger gennem en hasteprocedure, dvs. iværksættelse uden forudgående konsultation af medlemsstaterne, der dog efterfølgende kan afgive negativ udtalelse og foranledige gennemførelsesretsakten ophævet.

Forslaget vurderes ikke at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Forslaget kan medføre erhvervsøkonomiske konsekvenser for virksomheder, der handler med de tredjelande, der eventuelt indføres modforanstaltninger imod.

Regeringen støtter generelt, at EU skal have effektive værktøjer til at reagere på tredjelandes urimelige handelsmæssige foranstaltninger og anerkender, at der er behov for et instrument til bedre at kunne håndtere situationer, hvor tredjelande via tiltag knyttet til handel og investering forsøger at tvinge EU og medlemsstaterne til bestemte politiske valg. Samtidig skal forslaget understøtte en regelbaseret international handelsorden og dialog med vores ligesindede på verdensscenen. Det anerkendes, at det foreslåede instrument sigter mod at dække situationer, som ikke i tilstrækkeligt omfang kan håndteres inden for rammerne af EU's eksisterende defensive handelsinstrumenter, der primært relaterer sig til indførelsen af toldmæssige foranstaltninger i tilfælde, hvor tredjelande prisdumper produkter på det europæiske marked eller anvender ulovlige eksportfremmende subsidier. Det vil dog være vigtigt at få tilstrækkeligt afgrænset, hvad der udløser brugen af det foreslåede instrument.

Regeringen finder det vigtigt, at formålet med forslaget først og fremmest er at forebygge og afskrække, og at det i videst mulige omfang tilstræbes om muligt at bringe den økonomiske pression eller tvang til ophør ved forhandling og dialog. For regeringen er det vigtigt, at EU-modforanstaltninger kun bør finde anvendelse, hvis et tredjeland anvender foranstaltninger af betydning for handel eller investeringer med det formål at gribe ind i EU's eller en medlemsstats suveræne valg. Alene truslen om tvang bør ikke udløse EU-modforanstaltninger. Dermed undgås det, at instrumentet eskalerer konflikter unødigt, og der skabes mere klarhed om instrumentets anvendelse. Ud fra dette hensyn er det for Regeringen vigtigt, at indførte modforanstaltninger fjernes hurtigst muligt efter et tredjelandes økonomiske tvang ophører.

2. Baggrund

Kommissionen præsenterede den 8. december 2021 sit forslag til et nyt handelsinstrument til håndtering af tredjelandes økonomiske tvangshandlinger imod EU og dens medlemsstater. Dansk sprogversion blev modtaget den 19. januar 2022. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 207, stk. 2, om fastlæggelse af rammerne for gennemførelsen af den fælles handelspolitik, og skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure i artikel 294 TEUF. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget er at sikre en effektiv og hurtig reaktion fra EU's side mod økonomisk tvang, herunder afskrækkelse af økonomisk tvang mod EU eller en medlemsstat, og i sidste instans modforanstaltninger.

Ved økonomisk tvang henvises der til en situation, hvor et tredjeland søger at presse EU eller en medlemsstat til at træffe et bestemt politikvalg ved at anvende eller true med at anvende foranstaltninger, der påvirker handel eller investeringer over for EU eller den pågældende medlemsstat.

Det foreslås, at Kommissionen ved vurderingen af, om der er tale om økonomiske tvangsforanstaltninger, tager hensyn til:

- a) intensiteten, alvoren, hyppigheden, varigheden, bredden og omfanget af tredjelandets foranstaltning og det pres, der følger heraf
- b) om tredjelandet deltager i et mønster af indblanding, der søger at opnå særlige handlinger fra Unionen eller medlemsstaterne eller andre lande
- c) i hvilket omfang tredjelandetsforanstaltningen griber ind i et område, der henhører under Unionens eller medlemsstaternes suverænitet
- d) om tredjelandet handler på grundlag af et berettiget hensyn, der er internationalt anerkendt
- e) hvorvidt og på hvilken måde tredjelandet inden indførelsen af sine foranstaltninger har gjort seriøse forsøg på i god tro at løse problemet gennem international koordinering eller afgørelse, enten bilateralt eller inden for et internationalt forum.

Hvis Kommissionen i sin vurdering konkluderer, at tredjelandet udøver økonomisk tvang mod EU eller dens medlemsstater, skal Kommissionen orientere tredjelandet herom og anmode om ophør af den økonomiske tvang.

Herefter lægger forslaget op til følgende to-trins-model til håndtering af økonomisk tvang.

Kommissionens to-trins-tilgang til håndtering af økonomisk tvang

Det foreslås under første trin, at Kommissionen undersøger, hvorvidt et tredjelandets foranstaltninger opfylder betingelserne for tvangsforanstaltninger enten på eget initiativ eller på grundlag af oplysninger modtaget fra enhver kilde. Kommissionen kan til brug herfor indhente oplysninger om virkningen af det pågældende tredjelandets foranstaltninger. Opfordrer Kommissionen offentligt til, at der fremsendes oplysninger herom, skal Kommissionen informere det pågældende tredjeland, om at dets foranstaltninger undersøges.

Med forslaget gives Kommissionen på EU's vegne mulighed for at samarbejde med tredjelandet om at undersøge mulighederne for at opnå ophør af den økonomiske tvang f.eks. ved direkte forhandlinger, forelæggelse af sagen til en international domstol, eller anden form for mægling. Derudover kan Kommissionen søge at få den økonomiske tvang ophørt ved at rejse spørgsmålet i et relevant internationalt forum, samt indgå i dialog

med andre lande, der er berørt af samme eller lignende tvangsforanstaltninger.

Andet trin udløses, såfremt dialogen med tredjelandet ikke fører til ophør af tredjelandets foranstaltninger, og Kommissionen vurderer, at handling er nødvendig for at beskytte EU's og dens medlemsstaters interesser og rettigheder i det pågældende tilfælde. I disse tilfælde kan Kommissionen, hvis det er i EU's samlede interesse, gennem vedtagelse af en gennemførelsesretsakt indføre passende modforanstaltninger over for tredjelandet. Gennemførelsesretsakterne vedtages i overensstemmelse med undersøgelsesproceduren i komitologiforordningen¹. EU's modforanstaltninger skal være proportionelle i forhold til tvangsforanstaltningens omfang og skadevirkning.

Kommissionen udvælger, ud fra en liste af tiltag i bilag I til forslaget, mulige modforanstaltninger, og præsenterer disse for tredjelandet med henblik på at få tredjelandet til at trække sine tvangshandlinger tilbage inden for en bestemt periode. Hvis tredjelandet ikke reagerer inden for denne periode, fremsætter Kommissionen et forslag til modforanstaltninger. I behørig begrundet særligt-hastende tilfælde, kan Kommissionen vedtage gennemførelsesretsakter, der finder anvendelse straks, dvs. uden forudgående konsultation af medlemsstaterne, og som pålægger tredjelandet EU's modforanstaltninger i op til tre måneder.

I gennemførelsesretsakten fastlægger Kommissionen en passende EU-reaktion blandt de mulige foranstaltninger, der fremgår af forslagets bilag I. Disse foranstaltninger inkluderer bl.a. indførelse af toldmæssige foranstaltninger, import- og/eller eksportrestriktioner, suspension af forpligtelser inden for udbud af offentlige indkøb, eksportkontrolordningen, handel med tjenesteydelser, direkte udenlandske investeringer, intellektuelle ejendomsrettigheder, finansielle tjenesteydelser, kemikalielovgivningen, sundheds- og plantesundhedslovgivning (SPS) og EU-finansierede forskningsprogrammer.

Ifølge forslaget vil EU-modforanstaltninger ikke kun kunne rettes generelt mod det pågældende tredjeland, men også mod udpegede fysiske eller juridiske personer, der har forbindelse til tredjelandets regering. Det er Kommissionen, der udpeger fysiske eller juridiske personer under hensyntagen til al tilgængelig information og efter forudgående høring af de pågældende samt andre relevante interessenter. Derudover kan fysiske eller juridiske personer udpeges med henblik på inddrivelse af skader/tab, som fysiske eller juridiske personer fra EU har lidt som følge af tredjelandetsforanstaltninger, som de udpegede personer har bidraget til.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 182/2011 af 16. februar 2011 om de generelle regler og principper for, hvordan medlemsstaterne skal kontrollere Kommissionens udøvelse af gennemførelsesbeføjelser.

Såfremt Kommissionen indfører modforanstaltninger, skal Kommissionen forblive åben over for dialog med tredjelandet.

Ændring, suspension og ophævelse af EU-modforanstaltninger

Kommissionen overvåger løbende de økonomiske tvangsforanstaltninger fra et tredjeland, som har udløst EU-modforanstaltningerne, effektiviteten af de vedtagne EU-modforanstaltninger og deres indvirkning på EU's interesser, og holder Europa-Parlamentet og Rådet underrettet herom.

Forslaget lægger op til, at Kommissionen bringer EU-modforanstaltningerne til ophør under enhver af følgende omstændigheder:

- a) Hvis den økonomiske tvang er ophørt.
- b) Hvis der på anden måde er fundet en gensidigt acceptabel løsning.
- c) Når en bindende afgørelse i en international tredjepartsafgørelse i en tvist mellem det pågældende tredjeland og Unionen eller en medlemsstat kræver tilbagetrækning af EU-modforanstaltningen.
- d) Hvis det er hensigtsmæssigt i lyset af Unionens interesser.

Unionens interesser

Det fremgår af forslaget, at konkret handling under instrumentet (fx indførelse og suspension af modforanstaltninger) kun kan iværksættes, hvis det er i Unionens interesser.

Kommissionens beføjelser

Det foreslås, at Kommissionen tillægges gennemførelsesbeføjelser efter undersøgelsesproceduren. Dette betyder, at Kommissionen fremsætter forslag om indførelse, ophævelse eller suspension af modforanstaltninger for et udvalg bestående af eksperter fra medlemsstaterne, og at forslag vedtages, medmindre der i udvalget er et kvalificeret flertal imod forslaget. Forslaget lægger op til nedsættelse af et nyt udvalg til at bistå Kommissionen i forbindelse med vedtagelse af gennemførelsesretsakter. Den foreliggende kompromistekst svarer i det store hele til proceduren, der kendes fra fx anti-dumping, hvor der gælder såkaldt "no opinion-no action" i første instans, men hvor appelinstansreglerne tillader Kommissionen at gå videre med dets foranstaltningsforslag, hvis den har udvist behørigt hensyn til det, der støttes mest, og der ikke er flertal imod den.

Det fremgår af forslaget, at Kommissionen bliver tildelt beføjelser til at vedtage delegerede retsakter med henblik på at ændre eller udvide listen over mulige EU-modforanstaltninger i forslagets bilag I samt at ændre oprindelsesreglerne i bilag II.

Evaluering

Det foreslås, at Kommissionen evaluerer enhver modforanstaltning, der er blevet indført, seks måneder efter dens ophør under hensyntagen til input fra interessenter og andre relevante oplysninger.

Det foreslås endvidere, at Kommissionen senest tre år efter vedtagelsen af den første gennemførelsesretsakt eller seks år efter forordningens ikrafttræden, alt efter hvad der sker først, skal gennemgå forordningen og dens gennemførelse og aflægge rapport herom til Europa-Parlamentet og Rådet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Forslaget behandles i Europa-Parlamentets udvalg for international handel (INTA). Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om forslaget, men det forventes, at udvalget vil være positivt stemt over for forslaget, da flere rapportører har tilkendegivet et ønske om indførelsen af et sådant instrument. En foreløbig rapport forventes fra udvalget i sensommeren 2022, hvorefter forslaget forventeligt vil blive sendt til plenarafstemning i oktober 2022.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen bemærker, at nærhedsprincippet i henhold til artikel 5, stk. 3, TEU, finder anvendelse på områder, der ikke henhører under Unionens enekompetence. I henhold til artikel 3, stk. 1, litra e), i TEUF har Unionen enekompetence på området for den fælles handelspolitik. Artikel 207, stk. 2, TEUF, som vedrører fastlæggelse af rammerne for gennemførelsen af den fælles handelspolitik, og som er den foreslåede hjemmel til vedtagelsen af instrumentet, er omfattet af EU's enekompetence. Kommissionen finder derfor, at spørgsmålet om nærhedsprincippet ikke opstår, for så vidt at tredjelandes økonomiske tvangsforanstaltninger og/eller EU's reaktion falder ind under den fælles handelspolitik.

Regeringen kan umiddelbart tilslutte sig Kommissionens vurdering, men afventer den skriftlige redegørelse fra Rådets Juridiske Tjeneste (RJT) om bl.a. kompetencespørgsmålet.

6. Gældende dansk ret

Forslaget har ikke betydning for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for gældende dansk ret. En vedtagelse af forslaget vil være direkte gældende i Danmark.

Økonomiske konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vil ikke medføre statsfinansielle konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget forventes ikke, at medføre samfundsøkonomiske konsekvenser for Danmark, da instrumentets primære formål vil være at afskrække tredjelande fra at gøre brug af økonomisk tvang. Det kan dog ikke afvises, at der ved indførelse af væsentlige modforanstaltninger over for et tredjeland vil kunne være negative samfundsøkonomiske konsekvenser for Danmark, hvis modforanstaltningerne påvirker danske virksomheder, der har væsentlig handel med det pågældende tredjeland. Forud for indførelsen af modforanstaltninger er Kommissionen dog forpligtet til at tage højde for Unionens samlede interesser, herunder at balance negative økonomiske konsekvenser fra den økonomiske tvang og negative økonomiske konsekvenser fra indførelsen af EU-modforanstaltninger.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget kan medføre erhvervsøkonomiske konsekvenser for virksomheder, der handler med de tredjelande, der indføres eventuelle modforanstaltninger imod. Instrumentets primære formål er dog at afskrække tredjelande fra at udøve økonomisk tvang, og EU-modforanstaltninger kan alene indføres som en sidste løsning, hvis dialog og forhandling med tredjelandet ikke har ført til et ophør af den økonomiske tvang. Ideelt vil instrumentet derfor aldrig finde anvendelse, hvorfor det for nuværende ikke kan konkretiseres nærmere, hvordan danske virksomheder vil kunne blive påvirket af EU-modforanstaltninger. En yderligere faktor, der bidrager til dette, er den forholdsvis brede liste over mulige og meget forskelligartede EU-modforanstaltninger i bilag I, og Kommissionens ønske om fleksibilitet i udvælgelsen af foranstaltninger, der kan tilpasses individuelle situationer. Konsekvenserne for danske virksomheder vil derfor afhænge af, hvorvidt instrumentet overhovedet vil finde anvendelse samt hvilken type af modforanstaltning(er), der i så fald vil blive indført.

Det vurderes dog, at forordningsforslaget medfører administrative omkostninger for under 4 mio. kr. for danske virksomheder. De administrative konsekvenser består i, at Kommissionen kan pålægge medlemsstater at indsamle oplysninger fra danske virksomheder og erhvervsorganisationer om bl.a. virkningen af modforanstaltninger mod tredjelande, både før og efter deres indførelse. Det vurderes, at de administrative omkostninger er uvæsentlige i lyset af, at det ikke er Kommissionens forventning, at modforanstaltninger mod tredjelande er et virkemiddel, der vil blive i taget i brug ofte. Ligeledes vurderes

tidsforbruget forbundet med at afgive oplysninger om ovenstående ikke at være omfangsrigt.

Derudover bemyndiges Kommissionen til at udstede gennemførelsesretsakter for at indføre modforanstaltninger mod tredjelande jf. forslaget artikel 7 samt til at suspendere, ændre eller afslutte gældende modforanstaltninger jf. forslaget artikel 10. Kommissionen bemyndiges også til at udstede delegerede retsakter for at ændre i bilag II om oprindelsesregler og andre tekniske regler. De administrative konsekvenser som følger heraf kan ikke kvantificeres på nuværende tidspunkt, idet deres omfang afhænger af retsakternes konkrete udformning, som endnu ikke kendes. Ved fremtidig udstedelse af delegerede retsakter og gennemførelsesretsakter vil man fra dansk side opføre de administrative konsekvenser særskilt for den pågældende retsakt.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Høring

Forslaget har været i høring i Handelspolitisk Specialudvalg og i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål den 16. december 2021 med frist den 10. januar 2022. Der er modtaget høringssvar fra Dansk Industri, Dansk Erhverv, Landbrug & Fødevarer, og Tænketanken Europa, der er opsummeret nedenfor.

Dansk Industri (DI) peger på, at man fra dansk side i forhandlingerne særligt bør lægge vægt på, at følgende elementer i udkastet ikke udvandes, men enten fastholdes eller styrkes:

- At Kommissionen skal søge at opnå forhandlede løsninger med tredjelande, inden EU's restriktive tiltag indføres.
- At EU's restriktive tiltag over for tredjelande og deres økonomiske operatører i givet fald alene skal svare til den økonomiske skadevirkning for EU og dets økonomiske operatører som følge af tredjelandes tvangsforanstaltninger over for EU – og ikke gå videre end det.

DI lægger vægt på, at dette nye handelsdefensive EU-instrument ikke formuleres og efterfølgende anvendes på en måde, der reelt vil føre til en forøgelse af EU's protektionistiske tiltag over for samhandel med og direkte investeringer fra tredjelande.

DI lægger desuden vægt på, at forordningen ikke indebærer økonomisk kompensation fra EU's side til økonomiske operatører i EU, der rammes

af tvangsforanstaltninger fra tredjelande. Bl.a. fordi det i mange tilfælde vil være vanskeligt præcist at fastslå den økonomiske skadevirkning for den enkelte virksomhed i EU af tredjelandes tvangsforanstaltninger.

DI peger på følgende spørgsmål, der bør rejse over for Kommissionen i forhandlingerne:

- 1) I hvilket omfang EU's medlemsstater informeres og involveres, når Kommissionen indfører restriktive tiltag over for tredjelande i henhold til Kommissionens beføjelser i forordningsudkastet?
- 2) Om der kan indføres restriktive tiltag over for tredjelande ud over tiltag, der falder under den fælles erhvervs- og handelspolitik?
- 3) Hvad forordningens sammenhæng er med tredjelandes ekstraterritoriale elementer af sanktioner?
- 4) Hvad snitfladerne er til allerede eksisterende europæiske instrumenter, bl.a. EU's håndhævelsesforordning, "blocking statute" og autonome sanktioner over for tredjelande, samt EU's forpligtigelser i bilaterale handelsaftaler?

Dansk Erhverv (DE) støtter Kommissionens ambition om at beskytte EU, de enkelte medlemsstater og virksomheder mod vilkårlige tvangsforanstaltninger fra tredjelande. **DE** understreger dog, at dette ikke må bruges som en protektionistisk foranstaltning, og at det er afgørende, at EU forbliver åben for international handel og investeringer. Derfor er det afgørende, at de foreslåede tiltag kun bruges som en absolut sidste udvej, når alle andre muligheder er opbrugt.

DE mener, at et stærkt globalt handelsregime drevet af WTO er en stor fordel for europæiske virksomheder og for EU som helhed og understreger, at det foreslåede instrument skal være kompatibelt med nuværende WTO-lovgivning og at der skal udvikles klare retningslinjer for, hvilke eventuelle tvangsforanstaltninger fra tredjelande, der skal behandles i WTO-regi i stedet for gennem EU's kommende instrument.

Derudover understreger **DE**, at eventuelle overlap med eksisterende lovgivning, såsom EU's 'blocking statute', 'international procurement instrument' og 'government procurement agreement' bør undersøges og undgås.

DE mener endvidere, at de negative konsekvenser bør overvejes nøje ifm. et kommende instrument, og de tiltag dette vil lovliggøre. Heriblandt eventuelle sanktioner som disse kan medføre og konsekvenserne for det internationale samarbejde og multilateralisme generelt. Man finder formuleringerne omkring mulige tiltag, samt hvornår disse vil kunne træde i kraft, bekymrende, da disse lægger op til meget vide rammer for handling.

DE finder det afgørende, at der er klarhed omkring den potentielle anvendelse af instrumentet og hvilke tiltag, forskellige handlinger fra tredjelande udløser, da usikkerheden er skadelig for handelen og for danske virksomheder generelt.

DE opfordrer derfor til, at barren for hvornår sådanne instrumenter tages i brug, skal sættes højt, da det foretrækkes at uoverensstemmelser løses uden brug af sanktioner. Såfremt anti-tvangsforanstaltninger tages i brug skal det alene ske, når vitale interesser er på spil og tvangen fra tredjelande har signifikant indvirkning på EU eller dets medlemsstater.

Afslutningsvis fremhæver **DE**, at de grundlæggende principper for bedre regulering bør huskes, og at Kommissionen skal sikre, at instrumentet udelukkende retter sig mod de identificerede problemer med tvang fra tredjelande, og at det står i rimeligt forhold til formålet.

Landbrug & Fødevarer (L&F) støtter generelt EU's offensive handelspolitik, hvor der er fokus på åben, strategisk autonomi, da handel med tredjelande (ikke mindst for fødevareklyngen) er afgørende for at sikre vækst og beskæftigelse i Danmark og i Europa. Herunder at EU's handelspolitik skal bidrage til bredere formål, herunder sikring af bæredygtighed, klimahensyn, arbejdsrelaterede forhold osv., samt at Kommissionen skal kunne sikre effektiv implementering, håndhævelse og evt. sanktionering ift. indgåede handelsaftaler.

L&F mener dog, at handelspolitikken ikke skal gøres til genstand for EU's udenrigspolitik i et forsøg på at løse geopolitiske konflikter, da man herigennem risikerer at eskalere konflikter og ramme sektorer ud over den konkrete sektor i fokus, der ikke har relation til den givne konflikt.

Derudover bemærker **L&F**, at forordningen vil indebære en markant overflytning af beslutningskraft fra Rådet, hvor modforanstaltninger (counter-measures) p.t. kan blokeres af en enkelt medlemsstat, til Kommissionen, hvor det via den foreslåede udvalgsprocedure vil kræve flertal blandt medlemsstaterne at afvise Kommissionens modforanstaltninger.

Endvidere mener **L&F**, at forslaget ikke tydeligt definerer, hvornår der er tale om økonomisk tvang (coercion) fra et tredjeland side, og at dette udvider Kommissionens beføjelser yderligere, skaber uigennemsigthed og øger risikoen for konflikteskalering. Tilsvarende finder man det uklart, hvilke konkrete modforanstaltninger, der kan rummes inden for forordningsudkastet.

L&F påpeger, at forslagets kompleksitet vil kunne medføre betydelige administrative omkostninger, og at der vil ligge et stort ressourceforbrug i at

indsamle informationer, vurdere sager, iværksætte og vedligeholde modforanstaltninger mv., og dette vil ikke kunne garanteres at stå mål med gevinsten ved forslaget.

Samlet set vurderer **L&F**, at forslaget ikke vil være det rette til at løse udenrigspolitiske konflikter, og at det vil kunne gøre stor skade på eksporterende erhverv. Derimod mener man, at forslaget vil medføre en politisering af EU's kommercielle relationer og vil kunne udstille EU's forskellige tilgange til international handel. Derfor kan L&F ikke støtte forslaget.

Tænk tanken Europa finder det grundlæggende afgørende, at forslaget er i overensstemmelse med EU's internationale handelsforpligtigelser i WTO, herunder at EU kun anvender handelsmæssige sanktioner som modsvar på dokumenterede handelsmæssige/økonomiske tiltag, der truer en medlemsstat eller hele EU til at følge eller afstå fra en bestemt politik. Hertil lægges der vægt på, at disse sanktioner skal være proportionale med tredjelandets foranstaltninger for økonomisk tvang, hvilket **Tænk tanken Europa** ikke finder muligt såfremt, der alene er tale om en trussel, da det herigennem vil være vanskeligt at måle skaden på EU. Dette finder man ikke tilfredsstillende afspejlet i forordningsudkastet.

Tænk tanken Europa vurderer, at det vil styrke EU's position, hvis der altid etableres et panel, inden en EU-sanktion indføres, der skal vurdere skadens omfang og en hertil proportional sanktion og bemærker, at sådanne paneler allerede anvendes i konflikter i EU's bilaterale handelsaftaler. Alternativt ville det kunne tillades, at EU indfører en midlertidig modsanktion frem til panelets afgørelse.

9. Generelle forventninger til andre landes holdning

Medlemslandene har under forhandlingerne af forslaget har generelt givet udtryk for en overordnet anerkendelse af behovet for instrumentet med udgangspunkt i, at instrumentets overordnede formål skal være at afskrække tredjelande fra at udøve økonomisk tvang mod EU og dens medlemsstater.

Dog har flere medlemsstater med nuancer givet udtryk for tydeligere referencer til EU's internationale forpligtigelser (WTO), afklaring om forslagets juridiske grundlag og sammenhængen til øvrige handelspolitiske instrumenter. Flere af medlemsstaterne i gruppen har derudover udtrykt behov for yderligere at få afdækket, hvordan "økonomisk tvang" konkret skal forstås og defineres i relation til instrumentet, herunder hvad der udløser anvendelsen af instrumentet.

Hertil er en række medlemslande optagede af spørgsmål om forholdet til og potentielle overlap med den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP), navnlig restriktive foranstaltninger (sanktioner). Det skyldes overordnet, at instrumentet i sin eventuelle anvendelse forventes at ville blive opfattet som et klart udenrigspolitisk værktøj. Kommissionen har heroverfor anført, at modforanstaltninger kun vil kunne iværksættes ved tredjelandforanstaltninger, der påvirker handel og investeringer. Derved adskiller instrumentet sig ifølge Kommissionen klart fra sanktioner under FUSP'en.

Enkelte medlemsstater er grundlæggende er uenige i Kommissionens vurdering af, at instrumentet alene falder inden for den fælles handelspolitik. En række medlemsstater har desuden udtrykt betydelig tvivl om, at instrumentet bevæger sig ind på den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, og at beslutningskraften under instrumentet derfor burde tildeles Rådet frem for Kommissionen.

Flere medlemsstater har også anmodet om en udspecificering af, hvornår Kommissionen har mulighed for at vedtage gennemførelsesretsakter, der finder anvendelse straks, dvs. uden en forudgående konsultation af medlemsstaterne.

Størstedelen af medlemsstaterne har udtrykt bekymring for instrumentets anvendelse ved trusler om økonomisk tvang med udgangspunkt i, at trusler kan være subjektive og generelt for udefinerbare.

I forhold til listen over modforanstaltninger i bilag I mener flere medlemsstater, at denne er for vidtgående, mens andre anerkender behovet for en bred liste, der sikrer Kommissionen fleksibilitet i udvælgelsen af modforanstaltninger.

Tentativt forventes det, at Rådet formentlig vil tidligst kunne nå til enighed om en generel indstilling ved udgangen af det tjekkiske formandskab i 2022.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter generelt, at EU skal have effektive værktøjer til at reagere på tredjelandes urimelige handelsmæssige foranstaltninger, og anerkender, at der er behov for et instrument til bedre at kunne håndtere situationer, hvor tredjelande forsøger at tvinge EU og medlemsstaterne til bestemte politiske valg.

Formålet med forslaget bør først og fremmest være at forebygge og afskrække tredjelande fra at indføre økonomisk tvang. Den økonomiske

pression eller tvang fra et tredjeland bør om muligt bringes til ophør ved forhandling og dialog, og unødigt eskalation af konflikter bør undgås. Formålet med instrumentet skal være at understøtte en regelbaseret international handelsorden. Det må derfor også sikres, at forslaget er i overensstemmelse med international lovgivning, herunder WTO's regelsæt.

For regeringen er det vigtigt, at modforanstaltninger kun bør finde anvendelse, hvis et tredjeland anvender foranstaltninger, der påvirker handel eller investeringer med det formål at gribe ind i EU eller en medlemsstats suveræne valg. Alene truslen om at anvende denne type foranstaltninger bør ikke udløse faktiske modforanstaltninger. Dette skal være med til at undgå, at instrumentet eskalere konflikter præmaturt eller unødigt, og skabe mere klarhed om instrumentets anvendelse. Det accepteres dog, at Kommissionen ved trusler om økonomisk tvang skal have mulighed for at kunne igangsætte de nødvendige forberedelser under instrumentet, så konkrete modforanstaltninger kan iværksættes i det øjeblik, tredjelandet omsætter truslen til konkret handling.

Regeringen finder det samtidig vigtigt at afgrænse instrumentets anvendelsesområde til kun at omfatte handels- og investeringsområdet for at undgå overlap med den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, navnlig sanktioner. Regeringen anser det derfor vigtigt, at det afklares nærmere, hvad der udløser anvendelsen af instrumentet, jf. artikel 2.

Det anerkendes samtidig, at det foreslåede instrument sigter mod at dække situationer, som ikke i tilstrækkeligt omfang kan håndteres inden for rammerne af EU's eksisterende handelsinstrumenter. Dog bør det sikres, at medlemsstaterne får væsentlig indflydelse på anvendelsen af instrumentet. Dette skyldes bl.a., at erfaringer fra anvendelsen af EU's øvrige defensive handelsinstrumenter (fx antidumping og antisubsidier) viser, at det kan være svært at stemme Kommissionens forslag ned, når det først er fremsat for udvalget. Dertil kommer, at det foreslåede instrument – i hvert fald udadtil – forventes at kunne blive opfattet som et udenrigspolitisk værktøj, der minder om EU-sanktioner. I lyset af at EU-sanktioner vedtages ved enstemmighed i medlemsstaterne, er det væsentligt for regeringen, at Rådet sikres indflydelse også i forhold til anvendelsen af nærværende instrument.

Derudover ønskes der i forhold til listen over modforanstaltninger i bilag I en nærmere udspecificering af, hvordan de enkelte foranstaltninger konkret kan anvendes. Det gælder særligt i forhold til foranstaltninger inden for EU's eksportkontrolregime, EU's sundheds- og plantesundhedslovgivning og intellektuelle ejendomsrettigheder. Det er uklart, hvordan Kommissionen vil udmønte modforanstaltninger inden for intellektuelle ejendomsrettigheder. Dette gælder særligt for patentrettigheder, som i

modsatning til design- og varemærkerettigheder, ikke er EU-harmoniseret, og hvor suspending af et patent kan føre til varige tab. Det vil derfor være vigtigt, at afdække EU-Kommissionens hjemmelsgrundlag for evt. anvendelse af modforanstaltninger inden for intellektuelle ejendomsrettigheder, også under hensyn til betydningen af patentrettigheder for dansk eksport.

For at undgå at indførte EU-modforanstaltninger anvendes unødvendigt eller disproportionalt, er det vigtigt, at Kommissionen fjerner indførte modforanstaltninger hurtigst muligt efter et tredjelandts økonomiske tvang ophører. Dette vil også være med til at skabe et incitament for tredjelandet til at indstille den økonomiske tvang.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Grund- og Nærhedsnotat blev oversendt til Folketingets Europaudvalg den 9. februar 2022. Sagen blev forelagt til orientering d. 11. februar 2022.

Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2005/29 og 2011/83/EU for så vidt angår styrkelse af forbrugernes rolle i den grønne omstilling gennem bedre beskyttelse mod urimelig praksis og bedre oplysning. KOM (2022) 143 endelig

Revideret notat. Notatet er en opdatering af grund- og nærhedsnotat af 28. april 2022. Ændringer er markeret med streg i venstre margin.

1. Resumé

Europa-Kommissionen fremsatte den 30. marts 2022 forslag om ændring af direktivet om urimelig handelspraksis (2005/29/EF) og direktivet om forbrugerrettigheder (2011/83/EU).

Formålet med forslaget er at styrke forbrugernes rettigheder i forbindelse med den grønne omstilling. Reglerne skal gøre det muligt for forbrugerne at træffe mere informerede beslutninger og miljøvenlige valg, når de køber deres produkter, og dermed fremme et mere bæredygtigt forbrug. Forslaget skal sikre bedre forbrugeroplysning om visse produkters holdbarhed og reparationsmuligheder, inden der indgås en aftale, og styrke forbrugerbeskyttelsen mod vildledende handelspraksis i form af fx vildledende miljøanprisninger (greenwashing), der skader den grønne omstilling og leder forbrugerne væk fra mere miljøvenlige forbrugsvalg. Endelig skal forslaget sikre en bedre og konsekvent anvendelse af Unionens retlige ramme på forbrugerområdet.

De væsentligste ændringer i forslaget vedrører følgende:

- De erhvervsdrivende forpligtes til at give forbrugerne oplysninger om produkters holdbarhed og reparationsmuligheder, samt oplyse om handelsmæssige garantier.
- Der indføres en række forbud mod vildledende praksis i forbindelse med bl.a. miljøanprisninger, varers holdbarhed, herunder egenskaber ved en vare, der er indført for at begrænse varens holdbarhed, varers reparationsmuligheder, og anvendelse af bæredygtighedsmærker.

Den grønne omstilling har høj prioritet for regeringen. Det er endvidere en vigtig prioritet for regeringen, at forbrugerbeskyttelsen er effektiv, at reglerne, og håndhævelsen af dem, så vidt muligt er ensartede inden for EU's indre marked, samt at virksomhederne ikke pålægges unødige omkostninger. Derfor er regeringen generelt positivt indstillet over for forslaget.

2. Baggrund

Forslaget om ændring af direktiverne indgår i EU-Kommissionens nye forbrugerdagsorden² og handlingsplanen for cirkulær økonomi³ og følger op på den europæiske grønne pagt⁴. Forslaget har til formål at støtte de ændringer, der er nødvendige for at nå klima- og miljømålene under den europæiske grønne pagt, ved at sikre, at forbrugerne har bedre oplysninger om produkters holdbarhed og reparationsmuligheder, samt øge beskyttelsen af forbrugerne mod urimelig handelspraksis, der forhindrer dem i at foretage bæredygtige indkøb, såsom ”greenwashing” (dvs. vildledende miljøanprisninger), praksis med tidlig forældelse (dvs. varers for tidlige svigt) og anvendelse af upålidelige og uigennemsigtige bæredygtighedsmærker og informationsværktøjer. I forslaget defineres bæredygtighedsmærker som frivillige kvalitetscertificeringer, kvalitetsmærker eller tilsvarende, enten offentlige eller private, der har til formål at fremhæve og promovere et produkt, en proces eller en virksomhed under henvisning til deres miljømæssige eller sociale aspekter eller begge dele.

Forslaget er en del af Europa-Kommissionens bredere mål om at blive det første klimaneutrale kontinent inden 2050. Dette kan kun ske, hvis forbrugere og virksomheder konsumerer og producerer mere bæredygtigt. Forslaget vil blive suppleret af andre initiativer, herunder forordning om ecodesign af bæredygtige produkter⁵ og kommende initiativer vedrørende dokumentation af grønne anprisninger og ret til reparation.

Forslaget skal ajourføre den eksisterende forbrugerlovgivning og dermed sikre, at forbrugerne beskyttes og aktivt kan bidrage til den grønne omstillinger.

Konsekvensanalyse

Forslaget er baseret på Europa-Kommissionens konsekvensanalyse. Konsekvensanalysen viser overordnet, at forbrugerne mangler pålidelige oplysninger om produkters bæredygtighed (miljøegenskaber, levetid, reparationsmuligheder), og at forbrugerne oplever vildledende handelspraksis i forbindelse med forældelse af produkter, virksomheders ”greenwashing”, manglende gennemsigtighed og troværdighed i forbindelse med bæredygtighedsmærker og digitale informationsværktøjer.

Dette er i modstrid med målet for den europæiske grønne pagt, som er at skabe et skift til en mere miljømæssig bæredygtig økonomi og et mere miljømæssigt bæredygtigt samfund. Forbrugernes tillid til de

² KOM (2020) 696 endelig af 13. november 2020.

³ KOM (2020) 98 endelig af 11. marts 2020.

⁴ KOM (2020) 640 endelig af 11. december 2019.

⁵ KOM (2022) 140 endelig af 30. marts 2022.

miljøoplysninger, der i øjeblikket er til rådighed, mindskes. Det forhindrer forbrugerne i aktivt at bidrage til den grønne omstilling, og det er samtidigt et problem for virksomheder, der tilbyder reelt bæredygtige produkter.

Derudover risikerer nogle virksomheder også unødigt høje overholdelsesomkostninger, i det omfang EU-landene indfører forskellige nationale løsninger på de problemer, der er identificeret ovenfor.

Konsekvensanalysen viser videre, at der i øjeblikket ikke tages tilstrækkeligt hånd om virkningerne af ikke-bæredygtige forbrugsvalg på miljøet. Analysen identificerer to hovedudfordringer:

1. Markedssvigt på grund af utilstrækkelige økonomiske incitamentter for virksomhederne til at give oplysninger om produkters bæredygtighed eller til at sætte en stopper for den identificerede praksis
2. Utilstrækkeligt tilpassede EU-regler, hvilket gør det vanskeligt for de nationale myndigheder effektivt at løse de problemer, de identificerer.

3. Formål og indhold

Forslaget skal opdatere EU's forbrugerbeskyttelsesregler i forbindelse med den grønne omstilling ved at ændre to EU-direktiver, der beskytter forbrugernes økonomiske interesser – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF (direktivet om urimelig handelspraksis) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU (forbrugerrettighedsdirektivet).

I det følgende gennemgås de centrale elementer i Europa-Kommissionens forslag.

Ændringer i direktivet om urimelig handelspraksis

Artikel 1 i forslaget indeholder forslag til ændringer af direktiv 2005/29/EF ved at ajourføre listen i direktivets artikel 6, stk. 1, over produktgenskaber, som en erhvervsdrivende ikke må vildlede en forbruger om, til at omfatte "miljømæssige eller sociale virkninger", "holdbarhed" og "reparationsmuligheder".

For så vidt angår de former for handelspraksis, der skal betragtes som vildledende handlinger, hvis de foranlediger eller kan forventes at foranledige gennemsnitsforbrugerne til at træffe en transaktionsbeslutning, de ellers ikke ville have truffet, er der tilføjet to yderligere former for praksis til direktivets artikel 6, stk. 2:

1. Fremsættelse af en miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer uden klare, objektive og verificerbare forpligtelser og mål og et overvågningsystem
2. Reklame for fordele for forbrugerne, der betragtes som almindelig praksis på det relevante marked.

I direktivets artikel 7 udvides listen over oplysninger, der betragtes som væsentlige i tilfælde af specifik handelspraksis, hvis udeladelse kan medføre, at den pågældende handelspraksis betragtes som vildledende, til at omfatte følgende:

- Hvis en erhvervsdrivende leverer en tjeneste, der sammenligner produkter, herunder ved brug af et værktøj til information om bæredygtighed, betragtes oplysninger om sammenligningsmetoden, de sammenlignede produkter, leverandørerne af disse produkter og foranstaltningerne til at holde oplysningerne ajour som væsentlige.

Derudover udvides listen i direktivets bilag I (sortlisten) over former for handelspraksis, der under alle omstændigheder anses som urimelige, med følgende 10 punkter:

1. Den erhvervsdrivende anvender et bæredygtighedsmærke, som ikke er baseret på en uafhængig tredjepartscertificeringsordning eller ikke er indført af offentlige myndigheder.
2. Den erhvervsdrivende fremsætter en generisk miljøanprisning, selv om den erhvervsdrivende ikke kan påvise anerkendte miljøpræstationer, der er relevante for anprisningen.
3. Den erhvervsdrivende fremsætter en miljøanprisning vedrørende hele produktet, selv om den rent faktisk kun vedrører et bestemt aspekt af produktet.
4. Lovbestemte krav for alle produkter i den relevante produktkategori på EU-markedet fremstilles som et særligt kendetegn ved den erhvervsdrivendes tilbud.
5. Den erhvervsdrivende undlader at oplyse forbrugeren om, at en softwareopdatering vil have en negativ indvirkning på brugen af varer med digitale elementer eller visse egenskaber ved sådanne varer, selv om softwareopdateringen forbedrer andre egenskabers funktion.
6. Forbrugeren oplyses ikke om en egenskab ved en vare, der er indført for at begrænse dens holdbarhed.
7. Det hævdes, at en vare har en bestemt holdbarhed målt i brugstid eller intensitet, som den ikke har.
8. Det hævdes, at varer kan repareres, selv om det ikke er tilfældet, eller forbrugeren informeres ikke om, at varer ikke kan repareres i overensstemmelse med lovkrav.
9. Forbrugeren tilskyndes til at udskifte en vares forbrugsvarer tidligere, end det ellers ville være nødvendigt af tekniske årsager.
10. Det oplyses ikke, at en vare er designet således, at dens funktionalitet begrænses, hvis der anvendes forbrugsvarer, reservedele eller tilbehør, som ikke leveres af den oprindelige producent.

Ændringer i forbrugerrettighedsdirektivet

Direktivforslagets artikel 2 indeholder ændringer af direktiv 2011/83/EU om forbrugerrettigheder. Forbrugerrettighedsdirektivet indeholder regler om aftaler, der indgås mellem en erhvervsdrivende og en forbruger. Direktivet vedrører hovedsageligt hvilke oplysninger, den erhvervsdrivende er forpligtet til at give forbrugeren i forbindelse med køb af varer og tjenesteydelser.

Det foreslås at indføre definitioner på ”energiforbrugende vare”, ”handelsmæssig garanti for holdbarhed”, ”holdbarhed”, ”producent”, ”score for reparationsmulighed” og ”softwareopdatering”.

Det foreslås desuden at indføre nye oplysningspligter i forbrugerrettighedsdirektivets art. 5 og 6, som indeholder oplysningskrav vedrørende forbrugeraftaler omfattet af direktivets anvendelsesområde.

Det foreslås således, at den erhvervsdrivende fremover bliver underlagt følgende oplysningskrav for alle aftaler:

1. Oplysning om eksistensen og varigheden af en producents handelsmæssige garanti for holdbarhed, når producenten stiller disse oplysninger til rådighed.
2. Oplysning om, at producenten ikke har fremlagt oplysninger om en producentgaranti for holdbarhed for varen, hvis der er tale om en energiforbrugende vare.
3. Oplysning om eksistensen og varigheden af den periode, hvor producenten leverer softwareopdateringer for varer med digitale elementer.
4. Oplysning om eksistensen og varigheden af den periode, hvor udbyderen forpligter sig til at levere softwareopdateringer for digitalt indhold og digitale tjenester.
5. Oplysning om scoren for reparationsmulighed for varen i henhold til EU-retten.
6. Oplysning om andre reparationsmuligheder, f.eks. oplysning om tilgængeligheden af reservedele og en reparationsvejledning, hvis der ikke findes en score for reparationsmuligheden på EU-plan.

Det foreslås endeligt at udvide listen over informationer, der skal gives til forbrugeren umiddelbart inden, der indgås en fjernsalgsaftale ved hjælp af elektroniske midler. Den erhvervsdrivende skal således fremover umiddelbart inden aftaleindgåelse oplyse om eksistensen og varigheden af en producents handelsmæssige garanti for holdbarhed, eller oplyse herom

hvis producenten ikke har fremlagt sådanne oplysninger, og der er tale om en energiforbrugende vare.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Sagen behandles i Europa-Parlamentets udvalg om det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse (IMCO-udvalget). Biljana Borzan (HR) er udpeget som ordfører for forslaget. Der foreligger endnu ikke en udtalelse om forslaget.

5. Nærhedsprincippet

Europa-Kommissionen har vurderet, at nærhedsprincippet er overholdt. Ifølge Europa-Kommissionen vedrører de problemer, som forslaget omhandler, hele EU og har samme årsager, hvorfor handling på EU-plan vil være effektiv. Forslaget vil bidrage til at afhjælpe de vanskeligheder, som de nationale myndigheder står over for i forbindelse med håndhævelsen af de eksisterende principbaserede regler i direktivet om urimelig handelspraksis på komplekse områder som vildledende miljøanprisninger, praksis med for tidlig forældelse og uigennemsigtige bæredygtighedsmærker. En præcisering af, hvornår og hvordan en sådan praksis kan anses som urimelig, vil øge forbrugerbeskyttelsen i EU. Samtidig sikrer forslaget, at erhvervsdrivende oplyser om produkters holdbarhed og reparationsmuligheder, inden der indgås en aftale, så forbrugerne kan træffe informerede valg, når de køber produkter i det indre marked.

Regeringen er enig med Europa-Kommissionen i, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Det er både omkostningsfuldt for virksomheder og svært for forbrugerne at kende til 27 forskellige nationale forbrugerregelsæt. For at sikre et velfungerende indre marked, der giver både forbrugere og erhvervsdrivende tillid til at købe og sælge på tværs af grænser, deler regeringen Europa-Kommissionens holdning om, at det er nødvendigt at fastsætte harmoniserede forbrugerregler.

6. Gældende dansk ret

Markedsføringsloven

Direktiv 2005/29/EF om urimelig handelspraksis er gennemført i dansk ret gennem markedsføringsloven. Markedsføringsloven gælder for en virksomheds handelspraksis, dvs. alle aktiviteter i forbindelse med salg af varer eller tjenesteydelser. Herunder når en virksomhed annoncerer, reklamerer, brander sig eller giver forbrugeren rådgivning om virksomhedens produkter.

God markedsføringsskik og god erhvervsskik

Markedsføringsloven indeholder i § 3 en bestemmelse om, at erhvervsdrivende skal udvise god markedsføringsskik under hensynstagen til forbrugere, erhvervsdrivende og almene samfundsinteresser. Bestemmelsen gælder i forhold mellem erhvervsdrivende og forbrugere,

hvor der ikke sker en påvirkning af forbrugernes økonomiske interesser. Herudover gælder bestemmelsen i forhold mellem erhvervsdrivende og forbrugere, såfremt den pågældende handelspraksis samtidig strider mod hensyn vedrørende smag og anstændighed, sikkerhed, sundhed eller andre hensyn, der ikke tilsigter at varetage forbrugernes økonomiske interesser, eller den pågældende handelspraksis er reguleret af aftaleretten. Det gælder f.eks. urimelige kontraktvilkår, hvor den erhvervsdrivende ensidigt forrykker balancen i forholdet mellem den erhvervsdrivende og forbrugeren.

Af markedsføringslovens § 4 fremgår det yderligere, at en erhvervsdrivende skal udvise god erhvervsskik i sin handelspraksis over for forbrugerne. Denne bestemmelse gælder i forhold, hvor forbrugernes økonomiske interesser påvirkes.

En erhvervsdrivendes overtrædelse af den civilretlige forbrugerbeskyttelseslovgivning, herunder forbrugeraftaleloven og købeloven, vil som udgangspunkt være i strid med enten god markedsføringsskik eller god erhvervsskik over for forbrugerne.

Vildledende handlinger og udeladelser

Efter markedsføringslovens § 5 må en erhvervsdrivendes handelspraksis ikke indeholde urigtige oplysninger eller i kraft af sin fremstillingsform eller på anden måde vildlede eller kunne forventes at vildlede gennemsnitsforbrugeren. Det følger videre af markedsføringslovens § 6, at den erhvervsdrivendes handelspraksis ikke må vildlede ved at udelade eller skjule væsentlige oplysninger eller præsentere væsentlige oplysninger på en uklar, uforståelig, dobbelttydig eller uhensigtsmæssig måde.

Efter markedsføringslovens § 13 skal en erhvervsdrivende endvidere kunne dokumentere rigtigheden af faktiske forhold.

Markedsføringsloven finder også anvendelse på klima- og miljømæssige påstande. Disse udsagn skal således overholde markedsføringslovens generelle forbud mod vildledning. De skal dermed være korrekte og præcise, relevante og afbalancerede og klart formuleret, så forbrugeren umiddelbart forstår dem og der må ikke udelades væsentlige oplysninger. Derudover skal udsagnene kunne dokumenteres. Udsagnene skal normalt kunne underbygges af udtalelser eller undersøgelser af uafhængige eksperter. Kravene til dokumentationens indhold og omfang vil afhænge af det konkrete indhold af udsagnet, og kompleksiteten af produktet eller aktiviteten vil have betydning. Forbrugerombudsmanden har som tilsynsmyndighed krav på at modtage dokumentation for rigtigheden af angivelser om faktiske forhold i de påstande, en erhvervsdrivende har markedsført.

Forbrugerombudsmandens vejledning om virksomheders brug af bl.a. miljø- og klimamæssige udsagn i markedsføringen beskriver de krav, der stilles til virksomheders brug af klima- og miljømæssige påstande, som fx generelle miljømæssige påstande som ”grøn”, ”klimavenlig”, ”bæredygtig” mv.

Bilag I til direktivet om urimelig handelspraksis oplister en række specifikke former for handelspraksis, som altid anses for vildledende eller aggressive (sortlisten). Bilaget indeholder også bestemmelser om vildledende handelspraksis i forbindelse med adfærdskodekser. Det følger heraf, at det er vildledende, hvis den erhvervsdrivende hævder at have underskrevet en adfærdskodeks, selv om det ikke er tilfældet, hvis den erhvervsdrivende fremviser kvalitetscertificering, kvalitetsmærke eller tilsvarende uden at have opnået den nødvendige tilladelse, hvis den erhvervsdrivende hævder, at en adfærdskodeks er godkendt af en offentlig myndighed eller anden myndighed, selv om det ikke er tilfældet, eller hvis den erhvervsdrivende hævder, at den erhvervsdrivende (herunder dennes handelspraksis) eller et produkt er blevet godkendt eller tilladt af en offentlig eller privat instans, selv om det ikke er tilfældet, eller fremsætter en sådan påstand uden at opfylde betingelserne for godkendelse eller tilladelse. Bilaget til direktivet er implementeret som bilag til markedsføringsloven.

Forbrugerombudsmandens vejledning om virksomheders brug af klima- og miljømæssige påstande, omhandler også virksomheders brug af mærkningsordninger, symboler eller certifikater. Det fremgår bl.a., at der skal gives oplysninger om betydningen af disse i markedsføringsmateriale evt. med oplysning om, hvor supplerende oplysninger om ordningen eller symbolet kan finde, og at kriterierne for brug heraf må kunne efterprøves og kontrolleres.

Oplysningsforpligtelser

Markedsføringsloven indeholder i § 6, stk. 2, en oplysningsregel, der pålægger erhvervsdrivende altid at oplyse om en række specifikke informationer i forbindelse med købsopfordringer.

Der stilles tre betingelser for, at der foreligger en købsopfordring. For det første skal produktets karakteristika oplyses. For det andet skal produktets pris oplyses. For det tredje er det en betingelse, at disse to oplysninger sætter forbrugeren i stand til at foretage et køb eller beslutte sig for at foretage et køb. Når der er tale om en købsopfordring, skal der bl.a. oplyses om produktets væsentligste karakteristika i et omfang, der svarer til mediet og produktet, fortrydelsesret, afbestillingsret eller returret.

Overtrædelse af markedsføringslovens vildledningsbestemmelser og bestemmelser i bilaget til markedsføringsloven kan straffes med bøde.

Forbrugeraftaleloven

Direktiv 2011/83/EU om forbrugerrettigheder er gennemført i dansk ret i forbrugerftaleloven. Forbrugerftaleloven finder anvendelse på forbrugerftaler og erhvervsdrivendes henvendelser til forbrugeren med henblik på at indgå en forbrugerftale. Ved en forbrugerftale forstås en aftale, som en erhvervsdrivende indgår som led i sit erhverv, når den anden part (forbrugeren) hovedsagelig handler uden for sit erhverv.

Oplysningspligter

Forbrugerftaleloven indeholder bestemmelser om, hvilke oplysninger forbrugeren skal have, inden der indgås en aftale om en vare eller en tjenesteydelse. Der gælder oplysningspligter både for aftaler, der indgås uden for den erhvervsdrivendes forretningssted eller ved fjernsalg (§ 8) samt for andre aftaler (§ 17).

Det betyder, at den erhvervsdrivende bl.a. skal oplyse om varens vigtigste egenskaber, den erhvervsdrivendes identitet, varens samlede pris, vilkår om betaling og levering, fortrydelsesret, handelsmæssige garantier, samt funktionaliteten for digitalt indhold, digitale tjenester og varer med digitale elementer.

Det følger desuden af forbrugerftalelovens § 12, at inden der indgås en fjernsalgsaftale ved hjælp af elektroniske midler, skal den erhvervsdrivende tydeligt og i fremhævet form, og umiddelbart før forbrugeren afgiver sin bestilling, gøre forbrugeren opmærksom på de oplysninger, der er nævnt i § 8, stk. 1, nr. 1, 6, 7, 19 og 20 (dvs. vigtigste egenskaber, samlede pris, samlede udgifter ved abonnementsaftaler, aftalens varighed eller betingelser for opsigelse og minimumsvarigheden af forbrugers forpligtelser).

Overtrædelse af visse af forbrugerftalelovens regler om oplysningspligter kan straffes med bøde.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget indebærer, såfremt det vedtages i dets foreliggende form, at det vil være nødvendigt at ændre markedsføringsloven, navnlig i forhold til markedsføringslovens regler om vildledende handlinger og udeladelser samt bilaget til markedsføringsloven (sortlisten). Sortlisten er en liste over handlinger, der altid anses for urimelige, og som derfor er forbudte.

Forslaget vil medføre behov for ændringer i forbrugerftaleloven. Der vil således være behov for at ændre bestemmelserne om oplysningspligt samt

bestemmelsen om, hvilke oplysninger, der skal gives umiddelbart før indgåelse af en fjernsalgsaftale. Det vil desuden være nødvendigt at indsætte definitioner af en række nye begreber.

Direktiv nr. 2019/2161 om bedre håndhævelse og modernisering af EU-reglerne om forbrugerbeskyttelse, pålægger medlemsstaterne at sikre effektive sanktioner for overtrædelsen af bestemmelser i forbrugerrettighedsdirektivet. Det vil således være nødvendigt at overveje, om forbrugerftalelovens bestemmelser om straf i § 34, skal udvides til også at gælde for overtrædelser af de foreslåede nye bestemmelser.

Økonomiske konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

Forbrugerombudsmanden vil pådrage sig omkostninger i forbindelse med håndhævelsen af de nye forpligtelser. Evt. omkostninger for myndighederne vil skulle afdækkes nærmere ifm. udarbejdelsen af national lovgivning. Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelse herom.

Justitsministeriets myndigheder vurderer, at der vil være omkostninger for Justitsministeriets myndigheder forbundet med implementering og håndhævelse af den national lovgivning. På nuværende tidspunkt vurderes disse udgifter at kunne holdes inden for Justitsministeriets eksisterende rammer. Evt. omkostninger for myndighederne vil skulle afdækkes nærmere ifm. udarbejdelsen af national lovgivning.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Det forventes, at forslaget vil føre til bedre beskyttelse af danske forbrugere, herunder når forbrugerne køber ind i andre europæiske lande, samt mere lige konkurrencevilkår for virksomheder, dvs. et mere velfungerende marked.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget vil medføre administrative omkostninger for de erhvervsdrivende i form af nye oplysningsforpligtelser om handelsmæssige garantier for holdbarhed, gratis softwareopdateringer og reparationer.

Indførelse af regler, der skal sikre gennemsigtighed og troværdighed i forbindelse med bæredygtighedsmærker og værktøjer til information om bæredygtighed, vil medføre øgede omkostninger for de organisationer, der anvender dem.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes at give bedre beskyttelse af forbrugernes rettigheder og mere lige konkurrencevilkår for virksomhederne på tværs af EU. Derudover skønnes forslaget at kunne bidrage til den grønne omstilling.

8. Høring

Europa-Kommissionens forslag blev sendt i høring i Specialudvalget for Konkurrence, Vækst og forbrugerspørgsmål, EU-Miljøspecialudvalget og Specialudvalget for Politimæssigt og Retligt Samarbejde den 31. marts 2022 med frist for høringssvar den 6. april 2022.

Der er modtaget høringssvar med bemærkninger fra Dansk Erhverv, Dansk Industri (DI), Dansk Standard, DTU, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet TÆNK, IDA, Kreativitet & Kommunikation og Plantebranchen.

Overordnede bemærkninger til direktivforslaget

Dansk Standard og IDA støtter forslaget og anfører, at forbrugeres forbedrede muligheder for at vurdere produkter kan bidrage til at fremme cirkulær økonomi og bæredygtighed yderligere.

IDA anfører endvidere, at det vil være oplagt at se på et miljømærke som EU-Blomsten, der kan bidrage til at løfte indsatsen i forhold til renere produkter, samt at det er fornuftigt, at der kommer fokus på tekstilområdet, byggeri og elektronik.

Kreativitet & Kommunikation støtter forslaget og finder, at det er helt centralt, at de nye regler lægger op til, at det er i orden at kommunikere grønne fremskridt, selvom fremskridtet ikke er perfekt. De anfører endvidere, at lovgivning bør laves så fremtidssikret som muligt, så man ikke ender med forældet lovgivning. Dette er henset til den hastighed, som den grønne omstilling udvikler sig i.

Dansk Erhverv bakker overordnet op om Kommissionens målsætning om at gøre de europæiske forbrugere bedre i stand til at træffe bæredygtige valg gennem at sikre troværdige oplysninger om produkternes miljømæssige påvirkning, ligesom det findes positivt, at forbrugerne får oplysning om produkters reparationsmuligheder, og hvorvidt producenterne af produkterne har givet en garanti for produktets holdbarhed. Dansk Erhverv peger dog på, at det er producenterne, der har indflydelse på, hvordan produkterne produceres, hvorvidt der er garanti, og hvor lette de er at reparere. Reglerne bør derfor rettes mod producenterne og ikke forhandlerne, ligesom det bør præciseres, at forhandlerne ikke indestår for eventuelle producentgarantier.

Dansk Erhverv anfører derudover, at de mener, at de foreslåede ændringer til direktiv 2005/29/EF for så vidt angår virksomhedernes markedsføring indeholdende bæredygtige eller miljø-, etiske- eller klimamæssige påstande i store træk er overensstemmende eller sammenlignelige med de krav, der siden 2014 har været gældende efter Forbrugerombudsmandens vejledning.

Dansk Industri (DI) finder det uklart, hvordan direktivforslaget spiller sammen med det såkaldte "Green Claims"-forslag, som angiveligt skulle være en del af Circular Economy Package II, der skulle blive fremsat den 20. juli 2022.

DI anfører derudover, at Forbrugerombudsmandens gældende sondring mellem "generelle klima- eller miljøudsagn uden en forklaring" og "klima- eller miljøudsagn med en forklaring" så vidt muligt bør kopieres i de kommende EU-regler. DI finder det uklart, om forslaget lægger op til samme sondring og samme betingelser.

Plantebranchen anfører, at greenwashing er en meget stor udfordring både overordnet set for klimaomstillingen, og i forhold til forbrugerbeskyttelsen og den lige konkurrence, og opfordrer til afholdelse af et dialogmøde med interessenterne om Kommissionens forslag.

Bemærkninger til de foreslåede ændringer i direktiv 2005/29/EF om urimelig handelspraksis

Direktivforslagets præambelbetragtninger, der knytter sig til ændringer af direktiv 2005/29/EF

Dansk Erhverv peger på, at oplystningen i præambelbetragtning 3 af forhold, der kan udgøre produktets væsentlige egenskaber, er en markant udvidelse af de erhvervsdrivendes oplysningsforpligtelser. Danske Erhverv finder, at kravet ikke er proportionalt og foreslår, at teksten modificeres. Dette knytter sig ligeledes til ændringen af artikel 6.

Forbrugerombudsmanden peger på, at præambelbetragtning 9, der knytter sig til det foreslåede punkt 4a i bilaget (sortlisten), nævner en række eksempler på generiske miljøanprisninger, som bør forbydes "når der ikke er påvist fremragende miljøpræstationer, eller når anprisningen ikke er præciseret klart og i fremhævet form på samme medium, f.eks. i samme reklamespot, på produktemballagen eller onlinesalgsgørsefladen."

Forbrugerombudsmanden mener, at formuleringen "f.eks. i samme reklamespot, på produktemballagen eller onlinesalgsgørsefladen" bør udgå af præambelen. Det skyldes, at en præcisering af en miljøanprisning, som ikke oplyses samme sted som miljøanprisningen, men fx på bagsiden af en emballage (når anprisningen fremgår foran) eller på en hjemmeside,

hvis man fx skal scrolle ned på hjemmesiden eller klikke sig videre fra siden, før præciseringen af anprisningen er anført, ikke efter det gældende direktiv vil kunne bevirke, at miljøanprisningen bliver specifik og ikke generisk. Formuleringen i præamblen harmonerer således ikke med intentionen bag direktivet om at skærpe kravene ved at tilføje miljøanpriser til direktivets bilag (sortlisten).

Forbrugerrådet TÆNK, DTU og Plantebranchen finder, at begrebet ”bæredygtigt” også bør nævnes i præambelbetragtning 9, som oplister eksempler på, hvad en generisk miljøanprisning indebærer. Dette knytter sig både til direktivets definitionsbestemmelse samt sortlisten. Præambelbetragtning 9 indeholder ikke en udtømmende liste, men giver dog flere eksempler på generisk miljøanprisning end direktivets bestemmelser.

Forbrugerrådet TÆNK og Plantebranchen anfører endvidere, at det bør sikres, at eksemplet på generisk udsagn ”CO₂-neutral” også omfatter varianten ”CO₂(e)-neutral”.

Kreativitet & Kommunikation finder, at ordene ”øko” og ”økologisk” bør fjernes fra præambelbetragtning 9. Det skyldes, at der er tale om et meget konkret mærke med konkret certificering m.m. bag, hvor de andre oplyste eksempler i betragtningen er udtryk for generiske udsagn. De finder endvidere, at det er problematisk, at ordene ”bevidst” og ”ansvarlig” fremgår af betragtningen, da alene antydningen derved kan være nok til at aktivere forbuddet. De anfører i den forbindelse, at betragtningen åbner til en meget bred fortolkning, som kan gå længere end hensigten, og at det kan medføre, at den konkrete nationale implementering bliver vag, da skønnet bliver meget stort.

Direktivforslagets ændringer til definitioner i direktiv 2005/29/EF

Dansk Erhverv finder, at den tilføjede definition af miljøanpriser (litra o) er meget vidtgående og omfatter væsentligt mere end den nuværende fortolkning af miljømæssige påstande efter Forbrugerombudsmandens vejledning fra 2014. Udvidelsen til at definitionen omfatter brandnavne, produktnavne eller virksomhedsnavne, vil kunne få utilsigtede konsekvenser for erhvervslivet, da der er tale om meget væsentlige ændringer, der udhuler kendskab, goodwill og økonomi, som er knyttet til veletablerede virksomheder eller mærker.

DI finder, at definitionerne bør være klare. Eksempelvis er definitionen ”generisk miljøanprisning” (litra q) ikke helt klar.

Forbrugerombudsmanden peger på, at litra q definerer en ”generisk miljøanprisning” som ”*enhver udtrykkelig miljøanprisning, der ikke er indeholdt i et bæredygtighedsmærke, hvor anprisningen ikke præciseres tydeligt og i fremhævet form på samme medium*”, men at formuleringen

”tydeligt og i fremhævet form” ikke i øvrigt er anvendt i direktivet om urimelig handelspraksis, men derimod i forbrugerrettighedsdirektivets artikel 8, stk. 2.

Forbrugerombudsmanden peger på, at efter det gældende direktivs artikel 7, må væsentlige oplysninger ikke udelades, skjules eller præsenteres på en uklar, uforståelig, dobbelttydig eller uhensigtsmæssig måde. Med formuleringen ”*tydeligt og i fremhævet form*” må det antages, at der med litra q er tilsigtet et skærpet krav, og at markedsføring, der ikke nødvendigvis ville være vildledende i dag, vil blive omfattet af det foreslåede forbud i punkt 4a på ”sortlisten”, som omhandler ”generiske miljøanprisninger”.

Forbrugerombudsmanden mener derfor, det bør fremgå af direktivets præambelbetragtning, at en miljøanprisning, der *er* præciseret/forklaret og derfor ikke ulovlig ifølge sortlisten, fortsat vil kunne være ulovlig, hvis den ud fra en konkret vurdering er vildledende i strid med bestemmelserne i artikel 5-9 i direktivet.

Direktivforslagets ændringer til artikel 6 om vildledende handlinger i direktiv 2005/29/EF

DI finder det usikkert, om forslaget til ny stk. 2, litra d, lægger op til en ændring, der vil øge kravene til brug af tredjepartsvurderinger/og eller certificeringer, samt om der ændres på, hvornår sådanne vurderinger/certificeringer skal foreligge. DI er generelt skeptisk over for obligatoriske tredjepartcertificeringer, da det er omkostningsfuldt. DI peger på miljømærkede produkter i Danmark, der pr. definition er certificerede. DI er tilhænger af en stærk myndighedskontrol.

Forbrugerombudsmanden peger på, at ifølge forslaget til litra d skal en handelspraksis betragtes som vildledende, hvis den opfylder kriterierne i artikel 6, stk. 1, og indebærer ”*fremsettelse af en miljøanprisning vedrørende fremtidige miljøpræstationer uden klare, objektive og verificerbare forpligtelser og mål og uden et overvågningsystem*”.

Forbrugerombudsmanden henviser til sin vejledning om brug af miljømæssige og etiske påstande fra 2011 og kvikguiden, hvorefter påstande om målsætninger normalt kun må bruges i markedsføringen, hvis den erhvervsdrivendes handlingsplaner er *igangsat eller umiddelbart forestående*. Hvis det ikke er tilfældet, kan oplysningerne om fremtidige miljøpræstationer være irrelevante for forbrugeren, og det samlede indtryk af markedsføringen kan være vildledende. Forbrugerombudsmanden foreslår derfor, at der tilføjes et krav om, at den erhvervsdrivendes aktiviteter til opfyldelsen/opnåelsen af forpligtelserne og målene skal være igangsat eller umiddelbart forestående, da bestemmelsen efter sin ordlyd ellers kan forringe beskyttelsesniveauet.

Direktivforslagets ændringer til artikel 7 om vildledende udeladelser i direktiv 2005/29/EF

DI finder det unødvendigt med tilføjelsen ”samt de indførte foranstaltninger til at holde de pågældende oplysninger ajour som væsentlige”, da det allerede følger af de øvrige krav, at de pågældende informationer er væsentlige. Hvis informationerne bliver outdatedede, vil de allerede af den grund være vildledende. DI anfører, at der således allerede er en pligt til at holde informationerne opdaterede, og den nævnte tilføjelse blot er et unødvendigt rapporteringskrav uden et proportionalt selvstændigt formål.

Direktivforslagets ændringer til bilaget (sortlisten) til direktiv 2005/29/EF

Forbrugerombudsmanden finder, at lovligheden af en handelspraksis, der opfylder kriterierne for ikke at være ulovlig ifølge sortlisten, fortsat bør vurderes i forhold til de generelle forbud i direktivets artikel 5-9. I modsat fald vil det foreslåede forbud mod generiske miljøanprisninger kunne medføre en svækkelse af kravene til lovlig markedsføring med miljøanprisninger.

Forbrugerombudsmanden peger på, at det kan medføre retssikkerhedsmæssige udfordringer for de erhvervsdrivende, som indretter deres markedsføring efter sortlisten, og håndhævelsesmæssige udfordringer for de håndhævende myndigheder at skulle overbevise en domstol om, at handelspraksissen er ulovlig, selvom den ikke opfylder kriterierne i det relevante punkt på sortlisten.

Forbrugerombudsmanden mener, at det udtrykkeligt skal fremgå af præamblen, at handelspraksis, der opfylder kriterierne for ikke at være ulovlig ifølge sortlisten, fortsat skal undergives en individuel vurdering efter direktivets artikel 5-9 af, om handelspraksissen er konkret ulovlig.

Dansk Erhverv finder, at udvidelsen af bilaget kan skabe problemer for de erhvervsdrivende, der ikke selv producerer og/eller emballerer de produkter, de sælger, idet påstande om produktets bæredygtighed eller påstande om produktets miljø-, etiske- og klimamæssige forhold er en del af produktet, emballagen eller øvrige beskrivelser, der følger med produktet. Der er behov for at sikre, at salgsløbet i fornævnte tilfælde udelukkende kan blive ansvarlige for overtrædelse af de foreslåede ændringer til direktivet, herunder bilaget, såfremt salgsløbet i egen markedsføring aktivt anvender en producent eller øvrige tidligere leds markedsføring/anprisninger.

Bilagets punkt 2a

Forbrugerombudsmanden anfører, at det efter det foreslåede punkt 2a altid vil blive betragtet som urimelig handelspraksis, hvis ”[d]en erhvervsdrivende anvender et bæredygtighedsmærke, som ikke er baseret

på en certificeringsordning eller ikke er indført af offentlige myndigheder.”

Forbrugerombudsmanden mener, at bestemmelsen kan give anledning til den modsætningsslutning, at markedsføringen er lovlig, såfremt bæredygtighedsmærket er baseret på en certificeringsordning eller indført af offentlige myndigheder. Bestemmelsen kan medføre, at kriterierne for, hvornår anvendelsen af et bæredygtighedsmærke ikke er vildledende, fastlægges af private certificeringsvirksomheder, således at en erhvervsdrivende vil kunne kalde sit produkt fx bæredygtigt, hvis produktet opfylder kriterier fastsat af private certificeringsvirksomheder. Forbrugerombudsmanden bemærker, at definitionen af en ”certificeringsordning” i den foreslåede artikel 1 (1) (s) ikke stiller betingelser til certificeringsordningens krav.

Forbrugerombudsmanden mener derfor, at det foreslåede punkt 2a kan medføre en risiko for, at forbrugerne vildledes af private certificerede bæredygtighedsmærker, og at punktet bør udgå. Såfremt det ikke udgår, bør det præciseres i direktivet, at private certificerede bæredygtighedsmærker heller ikke må være i strid med forbuddene i artikel 5-9 ud fra en konkret vurdering, således at spørgsmålet ikke giver anledning til tvivl.

Bilagets punkt 4a

Forbrugerombudsmanden anfører, at det efter det foreslåede punkt 4a altid vil blive betragtet som en urimelig handelspraksis, hvis ”[d]en erhvervsdrivende fremsætter en generisk miljøanprisning, selv om den erhvervsdrivende ikke kan påvise anerkendte fremragende miljøpræstationer, der er relevante for anprisningen.”

Forbrugerombudsmanden mener, at bestemmelsen kan give anledning til den modsætningsslutning, at anvendelse af en generisk miljøanprisning vil være lovlig, såfremt den erhvervsdrivende kan påvise relevante, anerkendte fremragende miljøpræstationer. Erhvervsdrivende vil i så fald kunne markedsføre deres produkter som f.eks. ”miljøvenlige”, hvis produkterne overholder den relevante lovgivning – f.eks. til opnåelse af EU-miljømærket (”Blomsten”). Det vil medføre, at erhvervsdrivende, som investerer yderligere i en grøn omstilling af deres produktion end krævet for at opnå fx EU-miljømærket (”Blomsten”), ikke vil kunne fremhæve det i markedsføringen, da erhvervsdrivende ikke kan fremhæve deres produkter på en bedre måde end med absolutte miljøudsagn. Bestemmelsen vil derfor ikke fremme den grønne omstilling.

Forbrugerombudsmanden henviser til sin vejledning om miljømæssige og etiske påstande fra 2011, hvorefter et produkt, som har licens til et miljømærke fra en officiel miljømærkningsordning som ”Svanemærket”

eller EU-miljømærket ("Blomsten") normalt vil kunne markedsføres med *relative*, generelle miljøudsagn som f.eks. "mindre miljøbelastende" eller "mere skånsomt for miljøet" eller lignende. Hvis produktet omtales med *absolutte*, generelle miljøudsagn som f.eks. "miljøvenlig" vil det derimod kræve, at den erhvervsdrivende kan godtgøre, at produktet generelt belaster miljøet væsentligt mindre end tilsvarende produkter baseret på en livscyklusanalyse.

Forbrugerombudsmanden mener, at bestemmelsen vil indebære en lempelse af kriterierne for, hvornår virksomheder kan anvende absolutte miljøudsagn i markedsføringen som f.eks. "miljøvenlig", hvilket vil vanskeliggøre markedsføringen af produkter, der er endnu mindre skadelige for miljøet.

Forbrugerombudsmanden anfører endvidere, at produkter fra stærkt forurenende brancher, eller produkter som indeholder miljøfarlige stoffer, efter bestemmelsen også kan markedsføres som f.eks. "miljøvenlige", hvis de har "Svanemærket" eller EU-miljømærket ("Blomsten") og dermed er miljømæssigt *bedre* end andre tilsvarende produkter. Det fremgår af Kommissionens vejledning til fortolkning og anvendelse af det gældende direktiv, s. 78, at "[s]tærkt forurenende brancher bør sikre, at deres miljøanprisninger er korrekte i en sådan forstand, at de er relative, f.eks. »mindre skadelige for miljøet« i stedet for »miljøvenlige« [...]".

Forbrugerombudsmanden foreslår derfor, at ordet "fremragende" fjernes fra punkt 4a, og der i stedet for "generisk miljøanprisning" skal stå "miljøanprisning, som angiver eller antyder, at et produkt eller en erhvervsdrivende er mindre miljøbelastende end andre produkter eller erhvervsdrivende". Dette vil betyde, at den erhvervsdrivende ikke automatisk kan kalde et produkt f.eks. "miljøvenligt" eller "godt for miljøet" men i stedet f.eks. "mere miljøvenligt" eller "bedre for miljøet".

Forbrugerombudsmanden understreger, at det er positivt, at definitionen af en generisk miljøanprisning ikke rummer udsagnet "bæredygtig", jf. præambelbetragtning 9, da begrebet har sin egen betydning. Forbrugerombudsmanden henviser til sin kvikguide, hvor følgende fremgår om anvendelsen af udsagn om bæredygtighed:

"En bæredygtig udvikling betegner en udvikling, som opfylder de nuværende generationers behov uden at bringe fremtidige generationers mulighed for at opfylde deres behov i fare.

Med dette udgangspunkt skal dokumentationen for påstande om bæredygtighed baseres på en livscyklusanalyse, der viser, at virksomheden ikke forringer de kommende generationers mulighed for at opfylde deres behov.

Der skal også tages hensyn til sundhedsmæssige, sociale og etiske forhold. Det er derfor meget vanskeligt at kalde et produkt mv. bæredygtigt uden at vildlede.

En virksomhed vil derimod godt kunne markedsføre sig med, at virksomheden tilstræber bæredygtighed eller lignende udsagn. » Det forudsætter dog, at [virksomheden] har en konkret plan for, hvordan [virksomheden] vil opnå at blive bæredygtige, som skal være verificeret af en uafhængig instans. Planen skal medføre, at produktet mv. løbende forbedres/udvikles, således at belastningen gradvist nedbringes, hvilket skal være målbart. En effektivering af planen skal være sat i gang eller umiddelbart forestående.

En virksomhed kan også markedsføre sig med, at den laver bæredygtige tiltag. » Det forudsætter, at [virksomheden] oplyser, hvilke tiltag [virksomheden] konkret har lavet. Tiltagene skal fremme bæredygtighed. Det kan for eksempel være tiltag, der fremmer biodiversitet, eller materialevalg, som tærer mindre på Jordens ressourcer.”

DI mener, at bilaget til direktivet (sortlisten) bør forbeholdes specifikke former for handelspraksis, som er en klar overtrædelse af direktivets vildledningsforbud. Det bør derfor også være klart, hvornår en overtrædelse er omfattet af sortlisten. DI finder det derfor uheldigt, at det foreslåede punkt 4a på sortlisten, der omhandler generiske miljøanprisninger, er uklart, og forudsætter at man sammenholder bestemmelsen med to lange bagvedliggende definitioner på begreberne ”miljøanprisninger” og ”anerkendte fremragende miljøpræstationer”.

Bilagets punkt 23h

DI mener derudover, at forslaget til nyt punkt 23h på sortlisten, der omhandler tilskyndelse til at udskifte forbrugsvarer tidligere end nødvendigt af tekniske årsager, ikke er egnet til sortlisten. DI mener, at man skal passe på med at gøre almindelige anprisninger til vildledende markedsføring.

Bemærkninger til de foreslåede ændringer i direktiv 2011/83/EU om forbrugerrettigheder

Dansk Erhverv peger på, at de foreslåede ændringer til artikel 5 og 6, der vedrører oplysningskrav for henholdsvis andre aftaler end aftaler om fjernsalg eller aftaler indgået uden for fast forretningssted, henholdsvis aftaler om fjernsalg og aftaler indgået uden for fast forretningssted, er stort set identiske, hvilket indebærer, at de nye oplysningskrav gælder for alle typer af forbrugeraftaler, hvad enten aftalen indgås i en fysisk butik, via fjernsalg, eller uden for fast forretningssted. Bemærkningerne gælder derfor både artikel 5 og 6.

Dansk Erhverv foreslår, at artikel 5, stk. 1, litra (eb), artikel 6, stk. 1, litra (mb), der specifikt vedrører energiforbrugende varer, og henvisningen til artikel 6, stk. 1, litra (mb) i artikel 8, stk. 2, udgår af forslaget, da det kan virke forvirrende for forbrugerne at få oplysninger om, at producenten ikke har oplyst om en garanti, der strækker sig ud over de to år, som er dækket af reklamationsfristen i købeloven. Det skyldes, at alle forbrugere er omfattet af en reklamationsfrist på to år, og direktivets krav vil kunne øge forvirringen hos forbrugerne om forskellen på en reklamationsfrist og en garanti.

Dansk Erhverv mener, at den foreslåede artikel 5, stk. 1, litra (ea), og artikel 6, stk. 1, litra (ma), der stiller krav om oplysning om garantier, der strækker sig ud over de to år, er den vigtigste oplysning for forbrugerne. Det opfordres samtidig til, at oplysningerne om eksistensen om en garanti fra producenten kan gives på så let en måde som muligt, så forbrugerne ikke drukner i teksttung information.

Dansk Erhverv peger ift. den foreslåede artikel 5, stk. 1, litra (ec), (ed), (i) og (j), og artikel 6, stk. 1, litra (mc), (md), (u) og (v) på vigtigheden af, at forhandlerne alene forpligtes til at videregive de oplysninger, som de modtager fra producenterne, og at forhandlerne ikke er ansvarlige for rigtigheden af oplysningerne, og at det bør præciseres, at forhandlerne ikke straffes, hvis oplysningerne viser sig ikke at være korrekte.

Dansk Erhverv peger endelig på, at man ikke er bekendt med, at der i Danmark skulle være en score, der angiver, hvor lette produkterne er at reparere (forslagets artikel 5, stk. 1, litra (i), og artikel 6, stk. 1, litra (u)), og at det derfor bør overvejes, om en dansk forhandler skal forpligtes til at oplyse en eventuel score, hvis producenten oplyser en sådan, men scoren tager udgangspunkt i reglerne i producentens hjemland. Dansk Erhverv foreslår derfor, at det præciseres, at kravet om at oplyse en score for produkternes reparationsmuligheder ikke finder anvendelse i lande, hvor en sådan score ikke findes.

DI er ligeledes skeptisk over for forslaget til litra (eb) i artikel 5, stk. 1, og litra (mb) i artikel 6, stk. 1, da det sammenholdt med det foreslåede litra (ea) i artikel 5, stk. 1, der indebærer, at der skal oplyses om en evt. udvidet producentgaranti, vil medføre, at man modsætningsvist vil kunne udlede, at produkter, som ikke er forsynet med denne oplysning, ikke har en sådan producentgaranti. DI ser ikke behov for en pligt til at oplyse om, at der ikke findes en sådan producentgaranti for energiforbrugende produkter. Det forekommer at være en unødvendig administrativ byrde. DI fremhæver desuden, at der skal tages hensyn til de foreslåede nye informationskrav i Kommissionens forslag til ecodesignforordning, samt at Kommissionen har lovet, at den arbejder for at undgå dobbeltregulering.

9. **Generelle forventninger til andre landes holdning** Der har været afholdt fem møder i rådsarbejdsgruppen for forbrugerbeskyttelse- og information. Formålet med de første møder har været at give medlemsstaterne mulighed for at stille opklarende spørgsmål til direktivforslagets indhold. Forhandlingerne er således endnu i den indledende fase, og medlemsstaterne har ikke fastlagt deres endelige holdning til forslaget. Der foreligger endnu ikke et kompromisforslag.

Overordnet støtter medlemsstaterne forslagets formål om at fremme den grønne omstilling ved at gøre det muligt for forbrugerne at træffe mere informerede beslutninger og miljøvenlige valg og styrke forbrugerbeskyttelsen mod bl.a. vildledende handelspraksis i form af fx vildledende miljøanprisninger (greenwashing).

Flere medlemsstater, inklusive Danmark, har dog udtrykt bekymring for risikoen for såkaldt "information overload", herunder især i forhold til de foreslåede oplysningspligter om handelsmæssige garantier for holdbarhed i forbrugerrettighedsdirektivet, idet reglerne er komplicerede og risikerer at bidrage til yderligere forvirring blandt forbrugerne og erhvervsdrivende ved at introducere endnu en underkategori for garantier. Flere medlemsstater har også peget på navnlig, at oplysningspligterne vil medføre omkostninger for de erhvervsdrivende. For så vidt angår oplysningskravene om softwareopdateringer har flere medlemsstater endvidere givet udtryk for, at det nuværende regelsæt er tilstrækkeligt, og at de nye bestemmelser er for komplicerede for forbrugerne.

En række medlemsstater har også peget på, at forslagets ændringer til direktivet om urimelig handelspraksis vedrørende miljøanprisninger/certificeringsordninger og tidlig forældelse er komplicerede og bør præciseres. Flere medlemsstater har generelt ønsket, at samspillet mellem direktivforslaget og eksisterende EU-regulering (varedirektivet, Ecodesigndirektivet og den kommende Ecodesignforordning), samt de kommende initiativer om grønne anprisninger og ret til reparation, bør afklares.

Ift. tilføjelserne om bæredygtighed og miljøanprisninger til sortlisten har enkelte medlemsstater, herunder Danmark, peget på, at selv om en handling ikke opfylder betingelserne for at være forbudt efter sortlisten, vil den stadig kunne være i strid med artikel 5-9 i direktivet om urimelig handelspraksis. Disse medlemsstater mener derfor, at det bør præciseres, at en given handling fortsat vil skulle vurderes i forhold til de generelle bestemmelser i direktivets artikel 5-9. I modsat fald vil indførelse af det foreslåede forbud vedr. fx generiske miljøanprisninger kunne medføre en svækkelse af kravene til lovlig markedsføring med miljøanprisninger og ikke en styrkelse.

I forslaget foreslås bestemmelser om forbud mod praksis for tidlig forældelse af produkter (dvs. varers for tidlige svigt), der indebærer krav om, at erhvervsdrivende fx skal informere forbrugerne om, hvorvidt en softwareopdatering vil påvirke et produkt negativt, om egenskaber ved varer, der er indført for at begrænse dens holdbarhed eller funktionalitet fx hvis der anvendes reservedele fra andre producenter. En række medlemsstater, inklusiv Danmark, har peget på, at sådan praksis for tidlig forældelse for produkter bør forbydes på producentniveau, da det er producenten, der er nærmest til at vide, om produktet er designet til tidlig forældelse. Det vil evt. skulle reguleres i sektorspecifik lovgivning. Medlemsstaterne er delte ift., om forbuddene skal gælde både producent og sælger, da sælger ikke nødvendigvis har kendskab til denne del af produktet.

Flere medlemsstater har udtrykt tvivl om, hvordan forbrugerne skal kunne løfte bevisbyrden og om forbuddene kan håndhæves.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Det er højt prioriteret for regeringen at fremskynde den grønne omstilling og nå de klima- og miljømål, EU har sat sig. Regeringen finder, at det vigtigt, at både forbrugere og erhvervsdrivende bidrager hertil.

Nutidens forbrugere er i stigende grad fokuseret på at købe mere bæredygtigt og ofte villige til at betale mere for produkter, de opfatter som grønne og klimavenlige. Konkurrencen blandt erhvervsdrivende om at levere mere bæredygtige løsninger til forbrugerne har derfor potentialet til at blive et vigtigt redskab i bestræbelserne på at forbedre vores klima og miljø gennem markedet for bæredygtige løsninger.

Desværre har der i nogle tilfælde været tale om greenwashing, hvor nogle erhvervsdrivende markedsfører deres produkter som mere miljøvenlige eller mere bæredygtige, end de er. Ydermere gør et stigende antal virksomheder brug af private og frivillige standarder, klimakreditter og kompensationsordninger. Det gør det stadig sværere for forbrugerne at navigere i landskabet af grøn markedsføring givet de mange forskellige standarder, der anvendes forskelligt på tværs af medlemsstaterne.

Regeringen støtter derfor, at greenwashing bekæmpes og bæredygtigt forbrug fremmes gennem regulering på EU-niveau, herunder gennem krav om, at grønne mærker er offentlige eller omfattet af en uafhængig tredjepartscertificeringsordning. Regeringen støtter ligeledes en udvidelse af sortlisten over former for urimelig handelspraksis, som altid anses for urimelige, og som derfor er forbudte.

Det er regeringens vurdering, at forslaget vil bidrage til at afhjælpe nogle af de vanskeligheder, som de nationale myndigheder står over for i forbindelse

med håndhævelsen af de eksisterende principbaserede regler i direktivet om urimelig handelspraksis på komplekse områder som f.eks. vildledende miljøanprisninger. I dag forudsætter håndhævelsen ift. greenwashing en vurdering fra sag til sag, der i høj grad omfatter kompliceret dokumentation. Det påvirker sagsbehandlingstiden og antallet af sager, som de håndhævende myndigheder kan behandle. En præcisering af, hvornår og hvordan en sådan praksis kan anses som urimelig, kan øge forbrugerbeskyttelsen i EU.

I relation til forslaget generelle tilgang med at regulere greenwashing er regeringen opmærksom på at få afklaret de præcise rammer for dette forslag både i forhold til eksisterende EU-lovgivning og det kommende forslag fra Kommissionen om grønne anprisninger (Green Claims), der forventes at stille krav til grønne anprisninger og den bagvedliggende dokumentation. Regeringen er opmærksom på at sikre overensstemmelse med forordning om ecodesign for bæredygtige produkter i relation til informationskrav og brugen af digitale produktpas.

Regeringen finder det endvidere vigtigt, at forslaget ikke utilsigtet medfører en svækkelse af de eksisterende krav til markedsføring, herunder særligt ved brug af generiske anprisninger som f.eks. ved brug af miljøanprisninger og begrebet bæredygtig, så de kommende regler på EU-niveau lægger sig så tæt op som muligt ad eksisterende dansk retstilstand, som beskrevet i Forbrugerombudsmandens ”Vejledning om brug af miljømæssige og etiske påstande m.v.”

Regeringen finder det samtidig vigtigt at sikre, at direktivforslaget ikke bidrager til såkaldt *information overload* ved, at forbrugeren præsenteres for langt mere information, end forbrugeren ønsker eller er i stand til at tage stilling til. Det kan i sidste ende medføre, at vigtige oplysninger, såsom varens holdbarhed, forsvinder i mængden af oplysningspligter. Regeringen er desuden bekymret for kompleksiteten i de foreslåede nye oplysningspligter, og vil derfor i de kommende forhandlinger arbejde på at sikre klare og gennemskuelige oplysningspligter til gavn for både forbrugere og erhvervsdrivende.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Grund- og nærhedsnotat blev oversendt til Folketingets Europaudvalg den 28. april 2022.

Forslag til forordning om beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/1753 og Rådets afgørelse (EU) 2019/1754, KOM (2022) 174 final.

Revideret notat af grund- og nærhedsnotat den 15. juni 2022. Ændringer er markeret med streg i venstre margin.

1. Resumé

Europa-Kommission fremsatte den 13. april forslag til forordning om beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/1753 og Rådets afgørelse (EU) 2019/1754.

Geografiske oprindelsesbetegnelser har eksisteret på EU-niveau i mange år for vin og landbrugsprodukter. Det er en betegnelse, der anvendes på produkter, der har en bestemt geografisk oprindelse og besidder kvaliteter, omdømme eller andre kendetegn, der hovedsageligt kan henføres til denne oprindelse, fx parmesanost, champagne eller de danske lammefjordskartofler. Der findes i dag ikke nogen harmoniseret beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter på EU-niveau, men 16 medlemsstater har etableret deres egne nationale beskyttelsessystemer for geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter, fx 'Pierre de Bourgogne' fliser, der er beskyttet i Frankrig eller 'Halas-kniplinger', der er beskyttet i Ungarn.

Formålet med forslaget er at etablere et harmoniseret sui generis beskyttelsessystem af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter på EU-niveau. Forslaget omfatter den administrative organisering af beskyttelsessystemet, hvilket bl.a. inkluderer regler for omfang af beskyttelse, registrering, undtagelsesbestemmelser samt kontrol og håndhævelse.

Forslaget vil have lovgivningsmæssige konsekvenser, idet en ny forordning om beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter vil være direkte gældende i dansk ret. Det forventes ikke, at forslaget vil have væsentlige erhvervs-mæssige konsekvenser. Forslaget vil have mindre administrative omkostninger.

Regeringen finder overordnet, at beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter ikke medfører beskyttelse eller fordele, som ikke allerede kan blive håndteret i eksisterende IP-beskyttelsesordninger, fx varemærkeloven eller lov om forbrugerbeskyttelse.

Regeringen finder samtidigt, at der med forslaget lægges op til at indføre et system for verifikation, kontrol og håndhævelse, hvor de administrative omkostninger ikke står mål med de potentielle erhvervsmæssige gevinster. Forslaget indeholder en række konkrete og omfattende forpligtelser ift. kontrol og håndhævelse, hvor det vil blive pålagt medlemsstater at udføre bl.a. kontrol med produktion af beskyttede produkter samt stikprøvekontrol og markedsovervågning af geografiske betegnelser, der markedsføres i de enkelte medlemsstater, både i detail, engros, i transit og online. Regeringen finder, at krav til kontrol og håndhævelse skal være så administrativt let som muligt, og at beskyttelsessystemet i højere grad bør finansieres og administreres af de brugere, som benytter det, end hvad forslaget lægger op til.

2. Baggrund

Kommissionen har den 13. april 2022 fremsendt forslag til forordning om beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/1753 og Rådets afgørelse (EU) 2019/1754).

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF 118 stk. 1 og TEUF artikel 207 stk. 2, og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Beskyttede geografiske oprindelsesbetegnelser har eksisteret på EU-niveau i mange år for vin og landbrugsprodukter og er en betegnelse, der anvendes på produkter, der har en bestemt geografisk oprindelse og besidder kvaliteter, omdømme eller andre kendetegn, der hovedsageligt kan henføres til geografisk oprindelse, fx parmesanost, bordeauxvin eller danske lammefjordskartofler. 16 EU-medlemsstater har desuden nationale beskyttelsessystemer for håndværks- og industriprodukter, hvor der ydes IP-beskyttelse til produkter som fx porcelæn, glas, marmor eller tilsvarende. Der findes i dag ikke nogen harmoniseret beskyttelse af geografiske oprindelsesbetegnelser for håndværks- og industriprodukter på EU-niveau.

I 2019 tiltrådte EU Genèveaftalen om Lissabonaftalen vedrørende oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser ("Genèveaftalen"). Genèveaftalen er en traktat, som forvaltes af Verdensorganisationen for Intellectuel Ejendomsret (WIPO). De kontraherende parter i Genèveaftalen er forpligtet til på deres område at beskytte oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for produkter med oprindelse fra de øvrige kontraherende parter. Det tillægges i forslaget stor betydning, at EU i dag ikke er i stand til at håndhæve denne forpligtigelse.

Det fremgår af Europa-Kommissions IP-handlingsplan af 25. november 2020: "*Optimering af EU's innovative potentiale – En handlingsplan for intellektuel ejendomsret til støtte for EU's genopretning og modstandsdygtighed*"⁶, at Kommissionen vil "*overveje muligheden for at skabe et effektivt og gennemsigtigt EU-system til beskyttelse af geografiske betegnelser for ikke-landbrugsprodukter*".

I forslaget fremgår det, at et geografisk beskyttelsessystem for håndværks- og industriprodukter skal være med til at realisere et tilsyneladende uforløst økonomisk potentiale, idet et sådant beskyttelsessystem vil skabe muligheder for at opretholde og forbedre tilskyndelse til at investere i produkter fremstillet af traditionelle håndværksindustrier, at skabe nichemarkeder samt at opretholde unikke og lokale færdigheder og traditioner.

Kommissionen peger med forslaget på, at det kan forbedre synligheden og autenticitetsangivelsen for de produkter, der kan opnå beskyttelse.

De bærende argumenter for at fremsætte forslaget er, at geografisk beskyttelse af håndværks- og industriprodukter kan få en betydning for den regionale udvikling i EU. Det fremgår af konsekvensanalysen, at beskyttelsen har potentiale til at fastholde færdigheder og traditioner med betydning for den lokale identitet og kultur. Argumenterne lyder endvidere, at et geografisk beskyttelsessystem har potentiale til at hjælpe producenterne med at bevare deres konkurrencedygtighed ved at fastholde kvalificeret arbejdskraft samt øge interessen for den lokale kultur og potentialet for turisme.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0760&from=EN>

I forslaget tillægges det desuden stor betydning, at etableringen af et harmoniseret beskyttelsessystem for geografisk beskyttelse af håndværks- og industriprodukter vil opfylde EU's forpligtelser i henhold til Genèveaftalen om at beskytte oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for produkter med oprindelse fra de øvrige kontraherende parter, hvilket også vil stille EU bedre i at opnå geografisk beskyttelse ifm. internationale handelsaftaler.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget er at etablere et harmoniseret *sui generis* beskyttelse for geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter på EU-niveau. Med forslaget etableres regler, der skal regulere beskyttelse, registreringsprocedure, kontrol og håndhævelse af visse navne, der identificerer håndværks- og industriprodukter, der besidder en særlig kvalitet, renommé eller karakteristika, som kan knyttes til et geografisk område.

Derudover fastsætter forslaget også regler for geografiske beskyttelsesbetegnelser, der er optaget i det internationale register etableret under det internationale registrerings- og beskyttelsessystem. Det internationale registrerings- og beskyttelsessystem er baseret på Genèveaftalen under Lissabonaftalen, som administreres af Verdensorganisationen for Intellectuel Ejendomsret (WIPO).

Det fremgår af forslagets artikel 5, at en geografisk beskyttet oprindelsesbetegnelse kan tildeles et produkt, som opfylder tre følgende kriterier:

- 1) Produktet har oprindelse i et specifikt sted, region eller land
- 2) Produktets kvalitet, renommé eller andre karakteristika kan i al væsentlighed henføres til dets geografiske oprindelse
- 3) Minimum ét af forarbejdningskridtene finder sted i det definerede geografiske område

Registreringer af beskyttede geografiske betegnelser kan, som udgangspunkt, alene foretages af producentorganisationer, hvis medlemmer arbejder med det pågældende produkt. Omfanget af beskyttelsen har til hensigt at sikre, at beskyttede produkter bliver brugt

retfærdigt og for at forhindre kommerciel praksis, der kan vildlede forbrugerne og forhindre misbrug og forfalskning.

Registreringsprocedure

Forslaget omfatter en registreringsprocedure både på nationalt og unionsniveau. Medlemsstaterne skal udpege en kompetent myndighed, som har ansvaret for at varetage den nationale del af registreringsproceduren, herunder at modtage og vurdere ansøgninger, at varetage en national indsigelsesprocedure og at videresende ansøgningen til Den Europæiske Unions Kontor for Intellektuel Ejendomsret (EUIPO) i tilfælde af godkendelse. Medlemsstaterne må opkræve et registreringsgebyr, der kan være med til at dække udgifter forbundet med registrering. Der stilles desuden omfattende dokumentations- og formalitetskrav forbundet med registreringen af nye geografiske betegnelser hos producenterne.

Den europæiske del af registreringsproceduren skal varetages af EUIPO, som har ansvaret for at vurdere ansøgningen, at varetage en international indsigelsesprocedure og for den endelige godkendelse af ansøgningen. Omkostninger forbundet med registreringsproceduren skal dækkes indenfor EUIPO's budget. Det betyder, at omkostningerne vil blive dækket af indtægter fra ansøgninger om registreringer af varemærker og design. Kommissionen og den Europæiske IP-myndighed (EUIPO) har oplyst regeringen om, forslaget ikke vil medføre øgede gebyrer i forbindelse med varemærke- eller designansøgninger hos EUIPO.

Med forslaget etableres en undtagelsesbestemmelse, som beskriver, at medlemsstaterne ikke vil være forpligtede til at udpege en kompetent myndighed til at varetage den nationale del af registreringsproceduren, hvis det skriftligt kan dokumenteres, at der eksisterer en lav lokal interesse i geografisk beskyttelsessystem for håndværks- og industriprodukter. I det tilfælde, at et medlemsland fravælger at udpege en national registreringsmyndighed, vil den nationale del af registreringsproceduren overgå til EUIPO. Undtagelsen fra et nationalt system forudsætter godkendelse af EU-Kommissionen og kan bortfalde i det tilfælde, at interessen for geografisk beskyttelse af håndværks- og industriprodukter stiger. Ved direkte ansøgninger hos EUIPO vil der altid blive opkrævet et gebyr hos producenterne.

Kontrol og håndhævelse

Medlemsstaterne bliver med forslaget forpligtet til at udpege en kompetent myndighed, der bliver ansvarlig for kontrol og håndhævelse. Dette knytter sig til to opgaver;

1. Kontrol af, at produkter, der er beskyttet med en geografisk oprindelsesbetegnelse produceres i henhold til produktspecifikationen,
2. Overvågning af anvendelsen af geografiske betegnelser på produkter, der bliver markedsført i medlemsstaten - herunder produkter på lager, i transit, til distribution eller markedsført til salg både i detail og engros. Dette omfatter også onlinesalg.

For så vidt angår verifikation af produkter beskyttet med geografiske betegnelser i produktionsleddet, skal medlemsstaterne føre en liste over producenter af geografisk beskyttede produkter, der produceres på deres territorium. Derudover pålægges medlemsstaterne at udføre kontrol med disse producenter. Kontrollen kan varetages af en offentlig myndighed eller uddelegeres til en tredjepart i form af et certificeringsorgan, der certificerer, at produkter, beskyttet af geografiske betegnelser, er produceret i overensstemmelse med de angivne produktspecifikationer. Der vil i det sidste tilfælde være krav om, at myndighederne kontrollerer certificeringsorganet. Medlemsstaterne vil også kunne tillade selvdeklarationscertificering, hvor producenter sender en deklaration til kontrolmyndigheden minimum hvert 3. år. Indholdet i selvdeklarationen er udspecificeret i et bilag til forordningen. Myndighederne skal udføre stikprøvekontrol hos producenter, der anvender selvdeklaration.

For så vidt angår kontrol af anvendelse af beskyttede geografiske betegnelser på produkter, der bliver markedsført i medlemsstaten, skal medlemsstaterne udpege en eller flere håndhævelsesmyndigheder. Denne eller disse skal være ansvarlig for kontrol af markedet og håndhæve, at geografiske beskyttelsesbetegnelser, der er registreret i WIPO's internationale register, ikke bliver misbrugt. Dette omfatter bl.a. stikprøver.

Håndhævelsesmyndighedens kontrol og håndhævelse i markedet omfatter alle geografiske betegnelser, der er anerkendt og beskyttet i EU og i de lande, der har tiltrådt Geneveaftalen.

Medlemsstaterne skal tillige sørge for et sæt af sanktionsmuligheder, der er effektive, proportionelle og har afskrækkende virkning og som sigter mod at forebygge svigagtig adfærd hos producenter.

Medlemsstaterne kan opkræve både verifikations- og kontrolgebyrer, som kan dække medlemsstaternes udgifter forbundet med kontrol af certifikationsprocessen samt ifm. kontrol og håndhævelse.

Geografiske betegnelsers forhold til varemærkeskyttelsen

Forslaget indeholder bestemmelser, der har til hensigt at gøre muligheden for indsigelse, mod en geografisk betegnelse på baggrund af et varemærke, mere ensartet. Dette omfatter forbud mod registrering af nye varemærker, som krænker registrerede geografiske betegnelser. Forslaget tillader dog omvendt, at geografiske betegnelser registreres, selvom der allerede findes en varemærkeskyttelse på samme produkt.

Beskyttelsens ophør

Med forslaget kan EUIPO beslutte, om en geografisk betegnelse skal ophøre, fordi det enten ikke længere er sikret, at produktet overholder varespecifikationen, eller der ikke har været markedsført et produkt med den pågældende geografiske betegnelse i 7 år. Afgørelsen kan appelleres.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke en udtalelse. Det er oplyst, at det er Retsudvalget (JURI), der skal behandle sagen. Marion Walsmann fra CDU er blevet valgt som ordfører.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at forslagets mål, som – foruden at opfylde EU's forpligtelser i henhold Genèveaftalen (der falder under EU-Kommissionens enekompetence) - går på at skabe et velfungerende fælles marked for beskyttelse af håndværks- og industriprodukter, bedst kan opfyldes på EU-niveau (delt kompetence).

Hvis medlemsstaterne handler hver for sig, vil der blive fastholdt et sammensurium af forskellige og ikke indbyrdes anerkendte regler. Kun et klart fælles regelsæt kan skabe ensartede beskyttelsesbetingelser i alle medlemsstater og dermed skabe retssikkerhed og et incitament for investeringer i bedre markedsforhold for beskyttelse af håndværks- og industriprodukter.

Forslaget vurderes på den baggrund at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter er ikke reguleret på EU-niveau, men må beskyttes i henhold til de enkelte medlemsstaters relevante lovgivning.

Der eksisterer i Danmark ingen særlig lovgivning for beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter ved registrering, sådan som det er tilfældet for fødevarer og landbrugsprodukter.

Geografiske betegnelser nyder dog beskyttelse i dansk ret på den måde, at de i varemærkeloven er friholdt for varemærkeregistrering af hensyn til den almene interesse i, at flere kan benytte betegnelserne.

Endelig nyder geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter beskyttelse i kraft af de øvrige forbrugerbeskyttelsesretlige regler i markedsføringsloven, herunder forbuddet mod vildledende markedsføring jf. markedsføringslovens § 5. Reglerne, der skal sikre, at forbrugere ikke vildledes til at købe et produkt eller en tjenesteydelse, fx ved uberettiget brug af geografiske betegnelser, beskytter indirekte de producenter, der lovligt markedsfører deres varer og tjenesteydelser under den pågældende betegnelse.

Selvom der i dag ikke findes lovgivning i Danmark, der direkte beskytter geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter ved registrering, herunder administrative systemer til registreringer, kontrol og håndhævelse, sikrer ovennævnte regler altså i dag en vis beskyttelse mod misbrug af betegnelserne, herunder når der er tale om uberettiget brug til skade for forbrugere.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

En ny forordning om beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter vil være direkte gældende i dansk ret og indføre lovgivning på et område, der i dag ikke er reguleret i Danmark. Med forordningen etableres en helt ny rettighedstype i Danmark med deraf følgende beskyttelsesbetingelser, beskyttelsesomfang og begrænsninger, en særlig registreringsprocedure samt krav til og regler for den kompetente myndigheds kontrol og håndhævelse.

Økonomiske konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

Det vurderes, at forslaget kan få mindre statsfinansielle konsekvenser ifm. etablering og drift samt krav til kontrol og håndhævelse, både ift. verifikation og markedsovervågning. Det bemærkes, at afledte nationale udgifter, som følge af EU-retsakter, afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Det vurderes, at forslaget ikke vil få væsentlige erhvervsøkonomiske konsekvenser, herunder administrative omkostninger for erhvervslivet. Der kan dog være administrative omkostninger forbundet med registrering og kontrol af geografiske beskyttelsesbetegnelser for håndværks- og industriprodukter. Antallet af danske virksomheder, der forventes at søge beskyttelse, vurderes dog i denne sammenhæng at blive meget begrænset.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Lovforslaget vurderes ikke at have betydning for beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Forslaget er sendt i høring i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål med frist den 1. juni. Der er ikke modtaget nogen høringssvar.

9. Generelle forventninger til andre landes holdning

Forslaget har været drøftet på Rådsarbejdsgruppemøde for intellektuel ejendomsret under det franske formandskab i første halvår 2022. Der har generelt været hurtig fremdrift i forhandlingerne, og der er gennemført en fuld artikelgennemgang, som har ligget til grund for en kompromistekst udarbejdet under fransk EU-formandskab. Der tegner sig et billede af generel opbakning til forslaget blandt medlemsstaterne. Enkelte medlemsstater har udtrykt skepsis ved værdien af at introducere et helt nyt IP-system til at give geografisk beskyttelse til håndværks- og industriprodukter. Derudover har en række medlemsstater udtrykt bekymringer over de administrative omkostninger forbundet med kravene til kontrol og håndhævelse. Dette omfatter især kravet om, at medlemsstater skal udføre stikprøvekontrol og markedsovervågning af geografiske betegnelser, bl.a. fra tredjelande.

Der tegner sig et flertal i Rådet for forslaget, og det forventes, at Rådet vil nå til enighed om generel indstilling under det tjekkiske formandskab i december 2022.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder overordnet, at beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter, som selvstændigt beskyttelsesregime, ikke medfører beskyttelse eller fordele, som ikke allerede, i vidt omfang, kan blive håndteret i eksisterende IP-beskyttelsesordninger, fx *varemærkeloven* eller lov om forbrugerbeskyttelse.

Forslaget lægger op til at introducere et omfattende administrativt system, både i forhold til registreringer og verifikationer, og særligt med hensyn til kontrol og håndhævelse. Medlemsstaterne bliver bl.a. pålagt at udføre stikprøvekontrol og markedsovervågning. Regeringen finder derfor, at der er en risiko for, at det administrative system, der skal etableres, ikke står mål med de økonomiske gevinster. Forslaget giver mulighed for, at medlemsstaterne kan pålægge brugerne af systemet at afholde finansieringen.

Regeringen vil derfor arbejde for, at der etableres et mere let administrativt system særligt med hensyn til krav om kontrol og håndhævelse. Regeringen vil samtidigt arbejde for, at beskyttelsessystemet i højere grad finansieres og administreres af de brugere, som benytter det, end hvad forslaget lægger op til.

Regeringen finder det positivt, at der med forslaget indføres en undtagelsesbestemmelse, som fritager medlemsstater, der har begrænset interesse i beskyttelse af geografiske betegnelser, fra at etablere et omfattende administrativt registreringssystem. Regeringen finder desuden, at det bør være medlemsstaternes beslutning, om de vil benytte sig af undtagelsesbestemmelsen, og at dette ikke skal være betinget af Kommissionens godkendelse.

Regeringen finder, at forslaget bør indeholde et mere balanceret forhold mellem geografiske betegnelser og varemærkebeskyttelse. Forslaget omfatter forbud mod registrering af nye varemærker, som krænker registrerede geografiske betegnelser, men tillader omvendt, at geografiske betegnelser registreres, selvom der eksisterer varemærkebeskyttelse.

Regeringen finder, at lovforslaget ikke bør pålægge medlemsstater at regulere geografiske betegnelser inden for domænenavnsområdet. Regeringen finder ikke, at forslaget er det rette forum til at introducere sådan en forpligtelse, da der er tale om en bredere, horisontal problemstilling, der

rækker udover geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter.

11. Tidligere forelæggelser for Europaudvalget

Grund- og Nærhedsnotat blev oversendt til Folketingets Europaudvalg den 15. juni 2022.

